

Program Ochrony Środowiska
dla Gminy Damasławek
na lata 2022 – 2025 z perspektywą
do roku 2029

Zamawiający:
Gmina Damasławek

Wykonawca:
Terra Legis Katarzyna Helińska
ul. Maczka 6/36
71 – 050 Szczecin

Autorzy:
Katarzyna Helińska

1. SPIS TREŚCI

1. SPIS TREŚCI	3
2. WYKAZ SKRÓTÓW	4
3. STRESZCZENIE	6
4. WSTĘP	7
4.1. Cel i zakres opracowania	7
4.2. Metodyka wykonania POŚ	8
4.3. Uwarunkowania prawne wykonania POŚ	9
4.4. Spójność z dokumentami nadrzędnymi	10
4.5. Efekty realizacji dotychczasowego Programu	11
5. OCENA STANU ŚRODOWISKA	12
5.1. Charakterystyka Gminy Damasławek	12
5.1.1. Informacje ogólne i położenie	12
5.1.2. Sytuacja demograficzna	13
5.1.3. Gospodarka	14
5.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza	15
5.2.1. Analiza stanu wyjściowego	15
5.2.2. Jakość powietrza atmosferycznego	16
5.2.3. Odnawialne źródła energii	19
5.2.4. Analiza SWOT	21
5.3. Zagrożenia hałasem	22
5.3.1. Analiza stanu wyjściowego	22
5.3.2. Analiza SWOT	25
5.4. Pola elektromagnetyczne	25
5.4.1. Analiza stanu wyjściowego	25
5.4.2. Analiza SWOT	26
5.5. Gospodarowanie wodami	26
5.5.1. Analiza stanu wyjściowego	26
5.5.2. Analiza SWOT	31
5.6. Gospodarka wodno-ściekowa	31
5.6.1. Analiza stanu wyjściowego	31
5.6.2. Analiza SWOT	34
5.7. Zasoby geologiczne	34
5.7.1. Analiza stanu wyjściowego	34
5.7.2. Analiza SWOT	35
5.8. Gleby	35
5.8.1. Analiza stanu wyjściowego	35
5.8.2. Analiza SWOT	36
5.9. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	36
5.9.1. Analiza stanu wyjściowego	36
5.9.2. Analiza SWOT	38
5.10. Zasoby przyrodnicze	39
5.10.1. Obszary prawnie chronione	39
5.10.2. Lasy	40
5.10.3. Zieleń urządzone	40
5.10.4. Analiza SWOT	41
5.11. Zagrożenia poważnymi awariami	41
5.11.1. Analiza stanu wyjściowego	41

5.11.2. Analiza SWOT	42
5.12. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i adaptacje do zmian klimatu.....	42
5.13. Działania edukacyjne.....	43
5.14. Monitoring Środowiska	44
7. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	69
8. SPIS RYCIN.....	75
9. SPIS TABEL	75

2. WYKAZ SKRÓTÓW

- Analiza SWOT – Analiza SWOT polega na analizie silnych i słabych stron organizacji oraz szans i zagrożeń które się przed nią pojawiają. SWOT, to skrót od: strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia).
- As – Arsen
- BaP – benzo(a)piren
- Cd – Kadm
- CO – Tlenek węgla
- C₆H₆ – Benzen
- CRFOP – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
- GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- JCWP – Jednolite Części Wód Powierzchniowych
- JCWPd – Jednolite Części Wód Podziemnych
- JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego
- KPGO – Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
- KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- KZGW – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
- NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Ni – Nikiel
- NO₂ – Dwutlenek azotu
- OZE – Odnawialne Źródła Energii
- Pb – Ołów
- PEM – Pola elektromagnetyczne
- PKD – Polska Klasyfikacja Działalności
- PM_{2,5} – Pył zawieszony o granulacji do 2,5 μm
- PM₁₀ – Pył zawieszony o granulacji do 10 μm
- PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska
- POKzA – Program Oczyszczania Kraju z Azbestu
- POŚ – Program Ochrony Środowiska
- RDLP – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
- RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
- RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
- SOOŚ – Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
- SO₂ – Dwutlenek siarki
- SPA2020 – Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
- WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

- WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
- WPGO – Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
- ZDR – Zakłady Dużego Ryzyka
- ZZR – Zakłady Zwiększonego Ryzyka

3. STRESZCZENIE

Obowiązek sporządzenia Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. z 2021 r. poz. 1973 ze zm.). Zgodnie z art. 17 wyżej wymienionej ustawy organ wykonawczy gminy, powiatu i województwa sporządza program ochrony środowiska. Z wykonania programu organ wykonawczy sporządza co dwa lata raporty, które przedstawia Radzie Gminy.

Gmina Damasławek położona jest w północnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie wągrowieckim. Gmina Damasławek jest piątą co do wielkości gminą powiatu, zajmuje powierzchnię 105 km² (10 454 ha) co stanowi 10,09% powierzchni powiatu. Bardzo mała powierzchnia lasów i duży obszar użytków rolnych, sprawiają, że gmina ma charakter typowo rolniczy.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 XII 2020 roku teren gminy zamieszkiwały 5 304 osoby, w tym 2 609 mężczyzn i 2 695 kobiet. Wskaźnik feminizacji w roku 2020 wynosił 103. Zarówno liczba ludności ogółem, jak i liczba kobiet i mężczyzn, w ostatnich latach wykazują tendencję spadkową.

Gmina Damasławek jest gminą typowo rolniczą. Rolnictwo na tym obszarze opiera się głównie na indywidualnych gospodarstwach rolnych. Rolnicy uprawiają przeważnie zboża (pszenica, jęczmień, pszenżyto, żyto) i rzepak, a także buraki cukrowe. Część uzyskiwanych plonów jest wykorzystywana jako pasze. Dominującym kierunkiem produkcji zwierzęcej na terenie gminy jest tucz trzody chlewnej oraz hodowla bydła.

W rocznej ocenie jakości powietrza dla strefy wielkopolskiej za rok 2020, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla celów ochrony zdrowia, nie stwierdzono przekroczeń dla: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ołowiu, pyłu zawieszonego PM₁₀, arsenu, kadmu i niklu oraz dla ozonu. Stwierdzono natomiast niedotrzymane poziomy benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego PM_{2,5}.

Do najbardziej uciążliwych dla człowieka źródeł hałasu zalicza się: ruch samochodowy (ze względu na jego powszechność), ruch lotniczy (ze względu na szczególnie intensywny charakter zjawiska oraz rozprzestrzenianie na dużych powierzchniach zamieszkałych) oraz źródła o charakterze przemysłowym (instalacyjnym) działające w sposób ciągły czy "czasowy", a także inne źródła które lokalnie mogą powodować subiektywnie odczuwalną uciążliwość.

Źródłami emisji PEM na terenie gminy są również stacje bazowe telefonii komórkowej. Powszechność telefonii komórkowej jest powodem największego oddziaływania na środowisko (stacje bazowe łącznie z antenami). Na terenie gminy Damasławek znajdują się trzy bazowe stacje telefonii komórkowej.

Gmina Damasławek należy do Obszaru dorzecza Odry, regionu wodnego Warty. Gmina położona jest w zlewni rzeki Wełny, natomiast niewielki, wysunięty na północny wschód fragment gminy, przynależy do zlewni Noteci.

Według Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2016. poz. 1911) teren Gminy Damasławek należy do 7 jednolitych części wód powierzchniowych: Lutomnia, Pomorka, Dopytyw z Gruntowic, Wełna od Lutomni do Dopytywu poniżej Jez. Łęgowo Gołaniecka Struga, Nielba, w tym jednej JCWP jeziornej: Jez. Stępuchowskie.

Teren gminy Damasławek znajduje się na terenie Jednolitych Części Wód Podziemnych nr 42 (PLGW600042) i 43 (PLGW600043). Gmina położona jest w obrębie występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 143 – Subzbiornik Inowrocław-Gniezno. W 2019 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny jednolitych części wód podziemnych na obszarze JCWPd nr 42. Na terenie gminy Damasławek nie były prowadzone badania, jednak prowadzono je na terenie powiatu wągrowieckiego, na terenie gmin Gołańcz, Wągrowiec i Skoki.

Według danych Urzędu Gminy długość sieci wodociągowej w roku 2021 wynosiła 121,1 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w roku 2020 wynosiła zaś 1040 szt. Według danych GUS ogółem w roku 2020 w gminie z sieci wodociągowej korzystało 5 266 mieszkańców, co stanowi 99,3% ludności ogółem.

Według danych Urzędu Gminy długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy w 2021 roku wynosiła

22,7 km. Zgodnie z GUS ilość osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2020 roku liczyła 3445 osób (65% ludności), liczba przyłączy kanalizacyjnych wynosiła natomiast 664 szt.

Gmina Damasławek jest uboga w surowce mineralne. Występuje tu w niewielkich ilościach kruszywo naturalne tj. piaski drobnoziarniste, eksploatowane na potrzeby miejscowej ludności, w wyrobiskach w Gruntowicach, Mokronosach. W rejonie Stępuchowa stwierdzono występowanie złóż ropy naftowej, jednak złoża te są znikomej wielkości i w chwili obecnej nie nadają się do wykorzystania w procesie wydobywczym.

Gmina Damasławek charakteryzuje się bardzo dobrymi warunkami glebowymi dla rolnictwa. Gleby klas II – IV zajmują aż 81,4% powierzchni wszystkich użytków rolnych. Użytki rolne stanowią 91,4% powierzchni gminy. Największą powierzchnię zajmują grunty orne.

W roku 2020 z terenu gminy zebrano ogółem 1 953,48 Mg odpadów komunalnych (w tym 655,34 Mg odpadów zebranych selektywnie oraz 1 298,14 Mg odpadów zmieszanych). W porównaniu z rokiem 2019 można zauważyć wzrost ilości zebranych odpadów ogółem, odpadów zmieszanych oraz zwiększającą się ilość odpadów zebranych selektywnie.

Na terenie Gminy Damasławek występuje 8 pomników przyrody. Powierzchnia ogólna lasów na terenie gminy wynosi 175,78 ha, w tym lasy publiczne – 159,78 ha i lasy prywatne – 16,00 ha. Lesistość gminy wynosi 1,7%.

Zieleń urządzona na terenie gminy Damasławek zajmuje łącznie powierzchnię 5,29 ha.

Zgodnie z danymi WIOŚ w Poznaniu na terenie gminy Damasławek nie ma zlokalizowanych zakładów zakwalifikowanych do Zakładów Dużego Ryzyka (ZDR) oraz do Zakładów Zwiększonego Ryzyka (ZZR) i nie wystąpiły poważne awarie.

W programie ochrony środowiska wyznaczono zadania własne gminy oraz zadania monitorowane innych jednostek. Realizacja tych zadań przyczyni się do poprawy jakości środowiska. Zadania zostaną sfinansowane z środków własnych gminy oraz uzyskanych dotacji.

Dla wszystkich celów wyznaczonych w programie określono wskaźnik ich realizacji. Co dwa lata należy sporządzić raport z realizacji programu, natomiast po 4 latach dokonać jego aktualizacji.

4. WSTĘP

4.1. Cel i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Damasławek na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029”, który jest głównym dokumentem strategicznym na poziomie Gminy Damasławek, wyznaczającym cele ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, oraz określający kierunki działań, zmierzające do osiągnięcia tych celów.

Obowiązek sporządzenia Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. z 2021 r. poz. 1973 ze zm.). Zgodnie z art. 17 wyżej wymienionej ustawy organ wykonawczy gminy, powiatu i województwa sporządza program ochrony środowiska. Z wykonania programu organ wykonawczy sporządza co dwa lata raporty, które przedstawia Radzie Gminy.

Program ochrony środowiska powinien spełniać wymagania określone w art. 14, art. 17 i art. 18 ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Zasady i tryb udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska określa ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. z 2021 r. poz. 2373 ze zm.).

Program ochrony środowiska spełnia wymagania zawarte w opracowanych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”. Oznacza to, że w przygotowanym programie:

- dokonano oceny stanu środowiska na terenie gminy z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji,
- zdefiniowano zagrożenia i problemy dla poszczególnych obszarów przyszłej interwencji (analiza SWOT),

- uwzględniono cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska,
- zamieszczono harmonogram rzeczowo – finansowy, osobno dla zadań własnych i zadań monitorowanych.

Podczas opracowywania programu uwzględniono założenia zawarte w wojewódzkim i powiatowym programie ochrony środowiska oraz programach sektorowych, strategiach i istniejących planach rozwoju.

4.2. Metodyka wykonania POŚ

We wrześniu 2015 roku struktura oraz zakres programów ochrony środowiska określony został w *Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska* opracowanych przez Ministerstwo Środowiska. W 2020 zaktualizowaniu przez Ministra Środowiska i Klimatu uległy „Załączniki do Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”.

Zgodnie z wytycznymi Program Ochrony Środowiska dla Gminy Damasławek zawiera:

- spis treści,
- wykaz skrótów,
- wstęp,
- streszczenie w języku niespecjalistycznym,
- ocenę stanu środowiska,
- cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie,
- system realizacji programu ochrony środowiska,
- spis tabel, rycin, wykresów i załączników.

Wytyczne Ministerstwa Środowiska i Klimatu określiły ponadto, że ocena stanu środowiska na obszarze objętym opracowaniem powinna zostać przeprowadzona w oparciu o analizę wyznaczonych obszarów przyszłej interwencji, do których należą:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno – ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze
- poważne awarie.

Do opracowania dokumentu wykorzystano model D-P-S-I-R, czyli model „siły naprawcze – presja – stan – wpływ – reakcja”. Polega on na opisanu poszczególnych elementów oraz przedstawieniu jakie są przyczyny obecnego stanu środowiska, a także jak środowisko wpływa m.in. na życie społeczne i gospodarcze.

Opracowując Program Ochrony Środowiska dla Gminy Damasławek na lata 2022-2025 z perspektywą do 2029 roku:

- konsultowano się z pracownikami Urzędu Gminy w zakresie pozyskania informacji niezbędnych do opracowania Programu;
- dokonano oceny relacji pomiędzy zapisami środowiskowych dokumentów strategicznych szczebla centralnego, wojewódzkiego w celu ustalenia uwarunkowań zewnętrznych dla opracowywanego programu;
- dokonano analizy aktualnych dokumentów strategicznych gminy w celu zachowania spójności priorytetów oraz zapewnienia skoordynowanej realizacji planowanych działań ujętych we wszystkich dokumentach strategicznych;

- na podstawie zebranych danych i informacji określono potrzeby w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy i na ich podstawie sprecyzowano cele i niezbędne działania ekologiczne pozostające w zgodności z celami ujętymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla oraz obowiązującymi dokumentami strategicznymi dla gminy;
- we współpracy z pracownikami Urzędu Gminy oraz innymi jednostkami opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych działań ekologicznych, mając na uwadze pilność zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony środowiska, możliwości finansowe gminy oraz dostępne źródła finansowania, zadania zostały przyporządkowane poszczególnym celom, równocześnie dołożono wszelkiej staranności, aby zadania i cele zostały określone zgodnie z zasadą SMART, czyli były realne, mierzalne i określone w czasie.
- uzgodniono sposoby wdrażania i zasady monitorowania programu ochrony środowiska.

Dane o stanie środowiska naturalnego podane są według stanu na dzień 31.12.2020 r., w niektórych przypadkach podane są dane wg stanu na 31.12.2019 r. w przypadku braku bardziej aktualnych danych. Dane przedstawione w Programie pochodzą z GUS, Urzędu Gminy Damasławek oraz innych podmiotów, które udostępniły potrzebne informacje. Koszty realizacji działań i określenie sposobu finansowania określono na podstawie informacji udostępnionych przez podmioty odpowiedzialne za dane zadania.

4.3. Uwarunkowania prawne wykonania POŚ

Program Ochrony Środowiska sporządzono zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów prawnych dotyczących zagadnień ochrony środowiska. Podstawę prawną dokumentu stanowią wymienione niżej ustawy oraz akty wykonawcze do tych ustaw:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2021 poz. 1973 ze zm.),
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2022 r. poz. 1029 t.j.),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916 t.j.),
- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 2022 r. poz. 672 t.j.),
- ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2021 r. poz. 2233 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2020 r., poz. 2028 t.j.),
- ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 roku o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2020 r. poz. 2187 t.j.),
- ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1092 t.j.),
- ustawa z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2021 r. poz. 888 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U.2022 r. poz. 1072 t.j.),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2022 r. poz. 699 t.j.),
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1326 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. 2021 r. poz. 2351 ze zm.),
- ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. z 2021 r. poz. 76 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2022 poz. 503 t.j.),
- ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz.U. z 2022 r. poz. 572 t.j.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

4.4. Spójność z dokumentami nadrzędnymi

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Damasławek na lata 2022 – 2025 z perspektywą do roku 2029” uwzględnia założenia i cele zawarte w dokumentach nadrzędnych wyższego szczebla:

- nadrzędne dokumenty strategiczne:
  - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
  - Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku),
  - Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej
- zintegrowane strategie o charakterze horyzontalnym:
  - Polityka energetyczna Polski do 2040 roku
  - Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”,
  - Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030,
  - Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
  - Strategia Sprawne Państwo 2030,
  - Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022,
  - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
  - Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 z perspektywą do 2030,
  - Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030
  - Polityka energetyczna Polski do 2040 roku.
- dokumenty sektorowe:
  - Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku),
  - Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych,
  - Krajowy plan gospodarki odpadami 2022,
  - Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów,
  - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020,
  - Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021 - 2027
  - Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015 – 2020,
  - Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
  - Program wodno-środowiskowy kraju,
  - Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
  - Plan zarządzania ryzykiem powodziowym,
- dokumenty o charakterze programowym/wdrożeniowym oraz pozostałe branżowe programy, plany i strategie na terenie województwa wielkopolskiego:
  - Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030,
  - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego Wielkopolska 2020+,
  - Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2019-2025 wraz z Planem Inwestycyjnym,
  - Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego do roku 2030,
  - Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej,
  - Plan działań krótkoterminowych w zakresie ozonu dla strefy wielkopolskiej,
  - Program ochrony środowiska dla powiatu wągrowieckiego na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026
- dokumenty lokalne:

- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Damasławek,
- Strategia rozwoju Gminy Damasławek na lata 2021 – 2027,
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Damasławek.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Damasławek na lata 2022 – 2025 z perspektywą do roku 2029 jest zgodny z celami dokumentów nadrzędnych.

4.5. Efekty realizacji dotychczasowego Programu

Dotychczas obowiązującym dokumentem dotyczącym ochrony środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Damasławek był „Program Ochrony Środowiska na lata 2017/2020 z perspektywą do roku 2024 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko” przyjęty uchwałą nr XL/229/17 Rady Gminy Damasławek z dnia 22 września 2017 roku w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla gminy Damasławek.

W tym okresie miasto realizowało szereg zadań z zakresu:

- Ochrony klimatu i powietrza,
- Gospodarowania wodami,
- Gospodarki wodno – ściekowej,
- Gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów,
- Zasobów przyrody.

5. OCENA STANU ŚRODOWISKA

5.1. Charakterystyka Gminy Damasławek

5.1.1. Informacje ogólne i położenie

Gmina Damasławek położona jest w północnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie wągrowieckim. Gmina Damasławek jest piątą co do wielkości gminą powiatu, zajmuje powierzchnię 105 km² (10 454 ha) co stanowi 10,09% powierzchni powiatu. Bardzo mała powierzchnia lasów i duży obszar użytków rolnych, sprawiają, że gmina ma charakter typowo rolniczy. Damasławek posiada dogodne połączenia drogowe z Bydgoszczą, Poznaniem, Inowrocławiem i Gnieznem.

Gmina graniczy od północy z gminami Wapno i Gołańcz, od wschodu z gminą Żnin (województwo kujawsko-pomorskie), od południa z gminą Janowiec Wielkopolski (województwo kujawsko-pomorskie) a od zachodu z gminami Mieścisko i Wągrowiec.

Rycina 1. Położenia Gminy Damasławek na tle powiatu wągrowieckiego

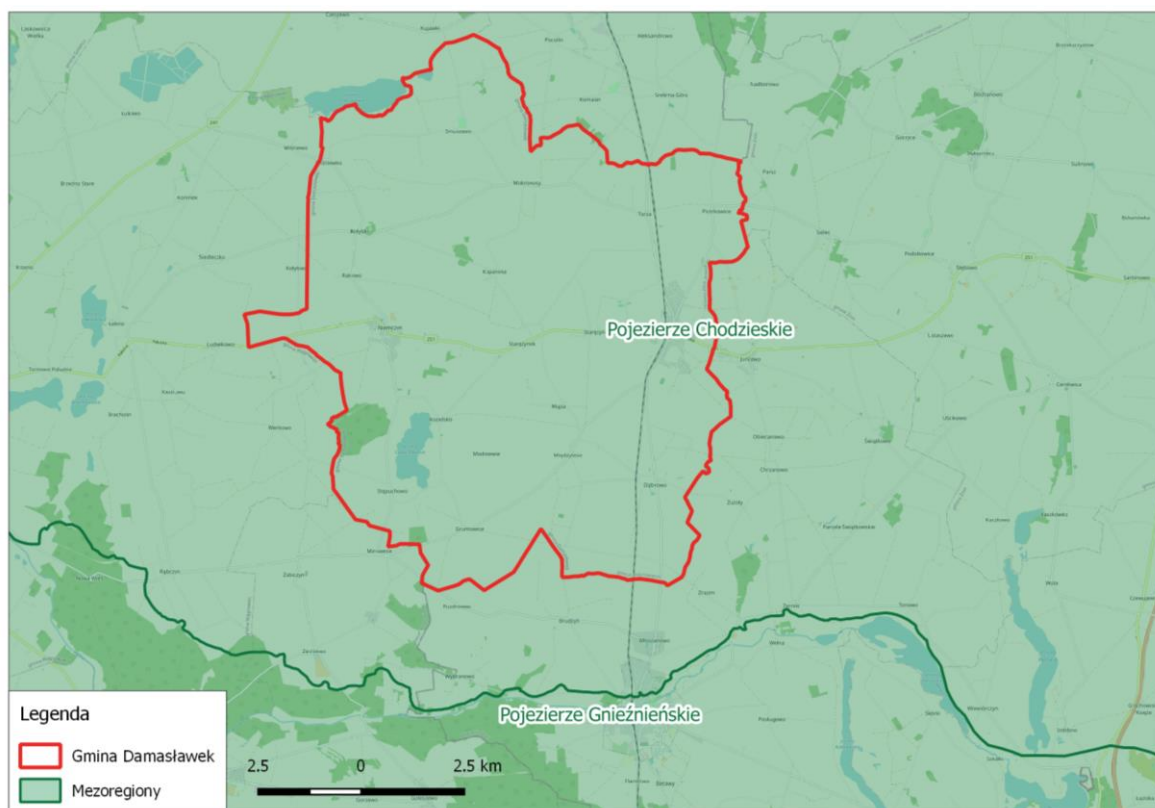
Źródło: opracowanie własne

W skład gminy wchodzi 18 sołectw, tj.: Damasławek, Dąbrowa, Gruntowice, Kołybki, Kopanina, Kozielsko,

Miąża, Międzylesie, Mokronosy, Niemczyn, Piotrkowice, Rakowo, Smuszewo, Starężyn, Starężynek, Stępushowo, Turza i Wiśniewko.

Według podziału na regiony fizycznogeograficzne (Kondracki) gmina Damasławek położona jest w obrębie prowincji Niż Środkowoeuropejski, w podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie, w makroregionie Pojezierze Wielkopolskie i w mezoregionie Pojezierze Chodzieskie. Mezoregion jest pojezierzem o licznych niewielkich jeziorach, rozpościerającym się pomiędzy dolinami Noteci i Wełny. Północną część regionu stanowi wysoczyzna morenowa, której glacijotektoniczne spiętrzenie w rejonie Chodzieży dochodzi do 192 m n.p.m. Na południu regionu występują równiny sandrowe z wytopiskowymi rynnami jezior (m.in. Jezioro Żnińskie Duże). Lasy występują w zachodniej części pojezierza. Mezoregion ma charakter rolniczy, ma także walory turystyczne.

Położenie Gminy Damasławek na tle regionów fizycznogeograficznych przedstawia poniższa mapa.

Rycina 2. Położenie gminy na tle regionów fizycznogeograficznych (Kondracki)

Źródło: opracowanie własne

5.1.2. Sytuacja demograficzna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 XII 2020 roku teren gminy zamieszkiwały 5 304 osoby, w tym 2 609 mężczyzn i 2 695 kobiet. Wskaźnik feminizacji w roku 2020 wynosił 103. Zarówno liczba ludności ogółem, jak i liczba kobiet i mężczyzn, w ostatnich latach wykazują tendencję spadkową.

Tabela poniżej przedstawia sytuację demograficzną na terenie gminy na przestrzeni lat 2016-2020.

Tabela 1. Liczba ludności na terenie Gminy Damasławek

Liczba ludności ogółem [os.]				
2016	2017	2018	2019	2020
5 482	5 437	5 402	5 326	5 304
Liczba mężczyzn [os.]				
2016	2017	2018	2019	2020
2 704	2 691	2 664	2 620	2 609
Liczba kobiet [os.]				
2016	2017	2018	2019	2020
2 778	2 746	2 738	2 706	2 695

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura ludności gminy Damasławek pod względem wieku ekonomicznego w 2020 roku przedstawia się następująco: 19,6% ogółu mieszkańców stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), 60,1% osoby w wieku produkcyjnym, natomiast 20,3% stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Zauważalny jest spadek udziału ludności w grupach wieku przedprodukcyjnego i produkcyjnego oraz wzrost udziału grupy wieku poprodukcyjnego, co świadczyć może o starzejącym się społeczeństwie gminy.

Bezrobocie w gminie w latach 2016–2020 spadło o 2,3%, jednak w roku 2020 zauważalny jest wzrost o 0,2% w porównaniu do roku poprzedniego. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił na koniec 2020 roku 3,5%.

Strukturę ludności według ekonomicznej grupy wieku oraz udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Grupy wieku ekonomicznego oraz struktura bezrobocia w latach 2016-2020

Rok	Wiek przedprodukcyjny (0-17 lat)	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
	[%]	[%]	[%]	[%]
2016	20,3	61,8	17,8	5,8
2017	20,3	61,1	18,6	5,1
2018	20,0	61,0	19,0	4,0
2019	19,6	60,5	19,8	3,3
2020	19,6	60,1	20,3	3,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.1.3. Gospodarka

Gmina Damasławek jest gminą typowo rolniczą. Rolnictwo na tym obszarze opiera się głównie na indywidualnych gospodarstwach rolnych. Rolnicy uprawiają przeważnie zboża (pszenica, jęczmień, pszenżyto, żyto) i rzepak, a także buraki cukrowe. Część uzyskiwanych plonów jest wykorzystywana jako pasze. Dominującym kierunkiem produkcji zwierzęcej na terenie gminy jest tucz trzody chlewnej oraz hodowla bydła.

Zgodnie z danymi GUS, na terenie gminy w 2016 roku zarejestrowane było ogółem 426 podmiotów gospodarczych (wg. rejestru region), natomiast w roku 2021 – 485 podmiotów.

Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Damasławek w latach 2016-2021

Lata	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Damasławek	426	420	437	452	464	485

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę dane dotyczące podmiotów gospodarczych według ich rodzajów działalności, na terenie gminy Damasławek przeważają podmioty z sektora działalności pozostałej (szeroko pojęte usługi). Najmniej jest podmiotów gospodarczych z sektora rolniczego. Poniższa tabela przedstawia podmioty gospodarcze według rodzajów działalności w 2021 roku.

Tabela 4. Podmioty gospodarcze według rodzajów działalności na terenie gminy Damasławek w 2021 roku

Jednostka administracyjna	Podmioty gospodarcze ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Pozostała działalność
Gmina Damasławek	485	31	125	329

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W liczbie podmiotów gospodarczych przeważają podmioty z sektora prywatnego – 470 podmiotów w roku 2021.

Tabela 5. Podmioty gospodarcze według sektora własnościowego w 2021 roku

Sektory własnościowe	Liczba podmiotów
sektor publiczny - ogółem	12
sektor prywatny - ogółem	470

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.2.1. Analiza stanu wyjściowego

Opis klimatu

Jakość powietrza – a dokładniej poziom stężeń zanieczyszczeń w powietrzu ściśle zależy od warunków meteorologicznych oraz działalności antropogenicznej. Temperatura powietrza, prędkość wiatru, natężenie promieniowania słonecznego czy też wilgotność oddziałują na wielkość emisji zanieczyszczeń.

Na rozprzestrzenianie się substancji zanieczyszczających znaczący wpływ mają prędkość i kierunki wiatrów. W momencie braku wiatrów oraz wiatrów o małych prędkościach następuje pogarszanie wentylacji powietrza, co przyczynia się do wzrostu stężeń zanieczyszczeń w przypowierzchniowych warstwach atmosfery. Prędkość wiatru wpływa na tempo przemieszczania się powietrza wraz z zanieczyszczeniami, natomiast kierunek decyduje o trasie ich migracji. Opady atmosferyczne, wilgotność, natężenie promieniowania słonecznego wpływa także na przemiany fizyko – chemiczne zanieczyszczeń w atmosferze oraz ich wymywanie. Od kierunków i prędkości wiatru zależy natomiast transport zanieczyszczonych mas powietrza z obszarów ich emisji. Innym czynnikiem fizycznym wpływającym na poziom zanieczyszczeń jest stopień zróżnicowania ukształtowania terenu, w którym mogą występować obszary o specyficznym klimacie, mikroklimacie i specyficznych warunkach meteorologicznych. Kolejnym czynnikiem wyznaczającym jakość powietrza jest zjawisko tzw. inwersji termicznej, odznaczające się występowaniem temperatury niższej tuż przy powierzchni ziemi, niż w wyższych partiach atmosfery. Najlepsze warunki rozprzestrzeniania zanieczyszczeń panują na terenach płaskich, gdzie występuje duża liczba dni z nasłonecznieniem, dobre warunki termiczne oraz wysokie prędkości mas powietrza. Natomiast w dolinach, nieckach wymiana mas powietrza jest utrudniona. Temperatura powietrza wpływa pośrednio na jakość powietrza. Niskie temperatury powodują wzrost emisji zanieczyszczeń związanych ze spalaniem paliw w instalacjach grzewczych.

Klimat województwa wielkopolskiego należy do strefy klimatu umiarkowanego w obszarze wzajemnego przenikania się wpływów morskich i kontynentalnych. Przejściowość ta uwidacznia się głównie zmiennymi stanami pogody, które uwarunkowane są rodzajem napływających mas powietrza. Średnia roczna temperatura wynosi około 8,5°C, z niewielką ilością dni mroźnych w ciągu roku i z niskimi opadami, zwłaszcza w części południowej i wschodniej. Roczna suma opadów kształtuje się na poziomie 500–550 mm i jest jedną z najniższych w Polsce.

5.2.2. Jakość powietrza atmosferycznego

Stan jakości powietrza

Zgodnie z art. 89 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973 ze zm.) na podstawie wyników pomiarów prowadzonych na stacjach Państwowego Monitoringu Środowiska GIOŚ (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ) co roku, w terminie do 30 kwietnia, dokonuje oceny jakości powietrza w danym województwie za poprzedni rok kalendarzowy. Wyniki ocen publikowane są w formie wojewódzkich raportów dostępnych na portalu Jakość Powietrza GIOŚ w zakładce Publikacje na podstronach wojewódzkich. Wyniki ocen GIOŚ przekazuje rządowi województwa, który opracowuje i wdraża program ochrony powietrza w województwie dla stref, w których zanotowano przekroczenia norm jakości powietrza.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska na podstawie rocznych ocen jakości powietrza wykonanych przez RWMŚ wykonuje zbiorczą ocenę jakości powietrza.

W rozumieniu założeń do ustawy Prawo ochrony środowiska, przygotowywanych w związku z transpozycją do prawa polskiego Dyrektywy w sprawie jakości i czystsze powietrza dla Europy przyjmuje się, że od stycznia 2010 r. dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie, strefę stanowi:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto niebędące aglomeracją o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Substancje podlegające ocenie to:

- dwutlenek siarki SO₂,
- dwutlenek azotu NO₂,
- tlenek węgla CO,
- benzen C₆H₆,
- pył zawieszony PM₁₀,
- pył zawieszony PM_{2.5},
- ołów w pyle Pb(PM₁₀),
- arsen w pyle As(PM₁₀),
- kadm w pyle Cd(PM₁₀),
- nikiel w pyle Ni(PM₁₀),
- benzo(a)piren w pyle B(a)P(PM₁₀),
- ozon O₃.

Podstawą klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są wartości poziomów:

- dopuszczalnego - oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekroczony,
- docelowego - oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam gdzie to możliwe w określonym czasie,
- poziomu celu długoterminowego - oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków – w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

Oprócz w/w poziomów określony jest również poziom krytyczny, po przekroczeniu którego mogą wystąpić bezpośrednie niepożądane skutki w odniesieniu do komponentów przyrody, ale nie w odniesieniu do człowieka oraz margines tolerancji, który określa procentową część poziomu dopuszczalnego, o którą poziom ten może zostać przekroczony. W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można

wydzielić następujące klasy stref:

- klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych,
- klasa B – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,
- klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.

Dla ozonu:

- klasa D1 – stężenia ozonu nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 – stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego,
- oraz dla PM_{2.5}:
- klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomu docelowego,
- klasa C2 – stężenia PM_{2.5} przekraczają poziom docelowy.

Obszar województwa wielkopolskiego podzielony jest na 3 strefy oceny jakości powietrza: strefę Aglomeracja Poznańska, miasto Kalisz oraz strefę wielkopolską, do której należy gmina Damasławek. Ocenę jakości powietrza według kryteriów dla ochrony zdrowia dla wszystkich substancji przeprowadza się w ww. strefach. Natomiast ocenę jakości powietrza według kryteriów dla ochrony roślin przeprowadza się wyłącznie dla strefy wielkopolskiej.

Ocena jakości powietrza pod kątem ochrony roślin w roku 2020 nie wykazała przekroczeń dopuszczalnych stężeń dla ozonu, dwutlenku siarki i tlenków azotu, w efekcie więc strefę wielkopolską zaliczono do klasy A. Przekroczony jest jednak poziom celu długoterminowego dla ozonu (6000 µg/m³×h), przez co strefę zaliczono do klasy D2.

Tabela 6. Klasyfikacja strefy wielkopolskiej z uwzględnieniem kryteriów ochrony roślin za rok 2020

Rok	Klasa dla obszaru ze względu na poziom dopuszczalny SO ₂	Klasa dla obszaru ze względu na poziom dopuszczalny NO _x	Klasa dla obszaru ze względu na poziom dopuszczalny O ₃	Klasa dla obszaru ze względu na poziom celu długoterminowego dla O ₃
2020	A	A	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim, raport wojewódzki za rok 2020

Ozon jako substancja zanieczyszczająca środowisko jest problemem ponadregionalnym. Powstaje w wyniku reakcji fotochemicznej z udziałem tlenków azotu, tlenku węgla i węglowodorów. Do wytworzenia się reakcji niezbędna jest energia słoneczna, stąd stężenia ozonu wzrastają w dni słoneczne, wiosenne i letnie. Wysokie stężenie ozonu jest skutkiem takich procesów jak emisja z zakładów przemysłowych, elektrociepłowni, emisja komunikacyjna, napływ zanieczyszczeń spoza granic kraju oraz spoza granic województwa, a także sprzyjające warunki meteorologiczne do tworzenia ozonu.

W poniższej tabeli przedstawiono klasyfikację strefy wielkopolskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia. Prowadzona ocena ma na celu monitorowanie zmian jakości powietrza i ma być podstawą do podjęcia działań powodujących zmniejszenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu przynajmniej do poziomu stężenia dopuszczalnego na terenie kraju w określonym terminie. W tabeli poniżej przedstawione zostały dane z roku 2020. Dane za rok 2021 nie są jeszcze dostępne.

W rocznej ocenie jakości powietrza dla strefy wielkopolskiej za rok 2020, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla celów ochrony zdrowia, nie stwierdzono przekroczeń dla: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ołowiu, pyłu zawieszzonego PM₁₀, arsenu, kadmu i niklu oraz dla ozonu. Stwierdzono natomiast niedotrzymane poziomy benzo(a)pirenu i pyłu zawieszzonego PM_{2,5}.

Tabela 7. Klasyfikacja strefy wielkopolskiej z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia za rok 2020

Rok	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM _{2,5}	Pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
2020	A	A	A	A	C	A	C	A	A	A	A	A (D2)

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim, raport wojewódzki za rok 2020

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie wielkopolskim jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora bytowo-komunalnego (emisja powierzchniowa), z komunikacji (emisja liniowa) oraz z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Znaczący udział w stężeniach substancji na obszarze województwa ma napływ zanieczyszczeń z pozostałego obszaru Polski oraz napływ transgraniczny. Głównymi lokalnymi źródłami zanieczyszczeń są kominy domów ogrzewanych indywidualnie oraz komunikacja samochodowa na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu.

W związku z tym, że na poszczególnych stacjach strefy odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji co kolejno skutkuje obowiązkiem monitorowania stężeń na obszarach przekroczeń oraz konsekwentnym realizowaniem zadań mających na celu utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych/docelowych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach, na terenie strefy wielkopolskiej obowiązuje dokument jakim jest „Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej (UCHWAŁA NR XXI/391/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej).

Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne powody (źródła) wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza w odniesieniu do ww. zanieczyszczeń w strefie wielkopolskiej oraz określa skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza i dotrzymanie norm określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. Opracowany przez zarząd województwa projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza powinien określać działania naprawcze, tak aby okresy, w których nie są dotrzymane poziomy dopuszczalne lub docelowe, były jak najkrótsze. Realizację zaproponowanych w programie działań naprawczych przewidziano do 30.09.2026 r., tak aby termin ten był zgodny z zapisami w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1159).

W sezonie grzewczym stan jakości powietrza w gminach odczuwalnie się pogarsza, zwłaszcza w dni o małym przewietrzaniu, wysokim zachmurzeniu i niskiej temperaturze, kiedy to mieszkańcy ogrzewają gospodarstwa domowe. Mieszkańcy zaopatrujący się indywidualnie w energię ciepłą poprzez własne przydomowe kotłownie oparte głównie o spalanie węgla, ekogroszku, oleju opałowego oraz gazu. Szansą na ograniczenie emisji pochodzącej z indywidualnych kotłowni jest zmiana sposobu ogrzewania budynków z pieców węglowych na ogrzewanie na gaz lub olej, lub wymiana przestarzałych systemów grzewczych na nowe kotły węglowe wyposażone w zasobniki a także przyłączenie budynków do sieci ciepłej. Spalanie paliw w takich kotłach powoduje znacznie mniejszą emisję zanieczyszczeń do powietrza, w tym nie powoduje emisji zanieczyszczeń pyłowych. Wykorzystanie energii słonecznej jako alternatywy zamiast ogrzewanie mieszkań źródłami energii nieodnawialnej zwiększy szanse redukcji emisji substancji szkodliwych.

Źródłem zanieczyszczeń na terenie gminy jest także emisja liniowa pochodząca z transportu samochodowego. Jest to emisja, którą generuje transport prywatny i publiczny. Emisja liniowa powstaje z procesów spalania paliw w pojazdach, w wyniku ścierania nawierzchni dróg, opon, okładzin, a także w związku z unoszeniem się pyłu z dróg. Ze środków komunikacji do powietrza emitowane są głównie: tlenki azotu, pyły, węglowodory aromatyczne, tlenek i dwutlenek węgla oraz metale ciężkie. Wpływają one na pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego i powodują wzrost stężenia ozonu w troposferze. Ilość emitowanych zanieczyszczeń zależy od wielu czynników między innymi od: natężenia i płynności ruchu, parametrów technicznych i stanu drogi. Najbardziej zagrożone na emisję liniową są tereny przyległe do ciągów komunikacyjnych, głównie ma to niekorzystny wpływ na uprawy rolne. Nadmienić należy, że szkodliwe substancje związane z komunikacją samochodową stanowią źródło emisji zanieczyszczeń nie tylko do powietrza ale również gleby, a w konsekwencji

również wód w skutek wymywania zanieczyszczeń z powierzchni gruntu. W celu zmniejszenia emisji liniowej na terenie gmin należy przeprowadzić remonty dróg w złym stanie, usprawnić ruch samochodowy, rozbudować i zachęcić mieszkańców do korzystania z transportu zbiorowego oraz rozbudować sieć ścieżek rowerowych i chodników.

Emisja punktowa (przemysłowa) jest to emisja antropogeniczna, pochodząca głównie z zanieczyszczeń z procesów technologicznych oraz grzewczych w zakładach przemysłowych. Jest ona również jednym z czynników kształtujących stan jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy. Źródła przemysłowe również odpowiedzialne są za emisje pyłów PM_{2,5}, PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu. Na ogólną emisję przemysłową największy wpływ wywierają źródła „technologiczne” w zakładach produkcyjnych. Najistotniejsze zakłady przemysłowe znajdujące się na terenie gminy Damasławek to:

- „Eko-Pal” Maciej Piotrowski i Wspólnicy, producent brykietu opałowego i kominkowego;
- „Damłyn” Sp. z o.o., przedsiębiorstwo zbożowo-młynarskie;
- „Dre-Styl” Piotr Ciesielski, zakład stolarski;
- PPHU „Tomas” Maciej Sierszulski, zakłady mięsne;
- „Ecor Product” Sp. z o.o., produkcja opakowań;
- PPHU „KRYŚ-PAK” s.c., suszenie i pakowanie soli,
- ZHU „PAK SOL”, konfekcjonowanie soli.

Gmina Damasławek posiada system pomiarowy jakości powietrza prowadzony przez firmę Global Innovative Solutions. Czujnik znajduje się na budynku Urzędu Gminy Damasławek.

Zanieczyszczenie powietrza jest obecnie jednym z najpoważniejszych wyzwań środowiskowych na świecie i stanowi także istotny problem w krajach UE. Problem smogu w Polsce występuje co najmniej od kilkudziesięciu lat. Zanieczyszczenia pochodzące z gospodarstw domowych, które ogrzewane są przez spalanie niskiej jakości paliw są główną przyczyną występowania smogu w naszym kraju. 1 lipca 2021 roku została uruchomiona Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków. Celem stworzenia centralnej bazy (tj. CEEB – Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków) jest poprawa jakości powietrza – likwidacja głównej przyczyny zanieczyszczeń – emisji substancji powodujących smog. CEEB będzie ważnym narzędziem wspierającym wymianę starych kotłów grzewczych, będzie również miejscem gdzie dostępne będą informacje na temat wszystkich programów finansowania wymiany pieców. Dzięki szczegółowym danym o budynkach będziemy wiedzieć o wiele więcej na temat sytuacji w mieszkalnictwie. CEEB stanowić będzie również narzędzie dla organów administracji centralnej i samorządowej do realizacji polityki niskoemisyjnej.

Dla obywateli zostaną uruchomione usługi, które przyczynią się do poprawy stanu technicznego budynków w zakresie bezpieczeństwa, np. zamówienie przeglądu kominiarskiego czy inwentaryzacji budynku. Celem zbierania informacji o budynkach jest stworzenie kompletnej bazy danych, na podstawie której gmina będzie mogła wnioskować o fundusze w celu poprawy jakości powietrza.

5.2.3. Odnawialne źródła energii

Na poprawę stanu jakości powietrza ma również wpływ stosowanie odnawialnych źródeł energii. Rozwój OZE powoduje zmniejszenie zużycia paliw kopalnych podczas spalania których odbywa się emisja zanieczyszczeń. Produkcja energii z odnawialnych źródeł przyczynia się do rozkwitu innowacyjnych sektorów gospodarki, m.in. w sektorze usług inżynieryjnych, informatycznych medycznych i doradczych, oraz wpływa na rozwój wysokowydajnych, niskoemisyjnych branż wytwórczych, takich jak przemysł maszynowy, elektrotechniczny i elektroniczny, chemiczny i farmaceutyczny oraz samochodowy co skutkuje rozrastaniem się rynku pracy.

Według danych Urzędu Regulacji Energetyki, na koniec marca 2019 roku w Polsce istniało 3061 instalacji odnawialnych źródeł energii o łącznej mocy zainstalowanej 8717,72 MW.

Najważniejszym i najbardziej aktualnym dokumentem dla energetyki w Unii Europejskiej jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, która nakłada na Polskę obowiązek uzyskania 15% udziału energii z OZE w bilansie zużycia energii finalnej w 2020 r.

Energia wiatru

Jednym ze źródeł OZE jest energia wiatru. Jest ona przekształcana w energię elektryczną za pomocą turbin wiatrowych, jak również wykorzystywana jako energia mechaniczna w wiatrakach i pompach wiatrowych. Lokalizacja elektrowni wiatrowych głównie zależy od dwóch czynników tj. od zasobu energii wiatru oraz od uwarunkowań przyrodniczo-przestrzennych. Przyjmuje się, że strefy I - III charakteryzują się korzystnymi warunkami dla rozwoju energetyki wiatrowej. Gmina Damasławek położone jest w III strefie – korzystnej pod względem energii wiatru. Na terenie gminy znajduje się jedna farma wiatrowa, która obecnie jest jeszcze w trakcie budowy.

W Polsce mimo korzystnych warunków dla lokalizacji farm wiatrowych od kilku lat powstają znaczne ograniczenia prawne dla budowy lądowych elektrowni wiatrowych. W 2016 roku Sejm RP uchwalił ustawę z dnia 20 maja 2016 roku o inwestycjach w zakresie energetyki wiatrowej. Wg tej ustawy farmy wiatrowe nie mogą powstawać w mniejszej odległości od budynków mieszkalnych niż 10-krotność ich wysokości wraz z wirnikiem i łopatom. W praktyce to 1,5-2 km co w znacznym stopniu ogranicza znalezienie w Polsce lokalizacji, w których mogłyby powstać farmy wiatrowe. Również w projekcie Polityki Energetycznej Polski do 2040 roku zawarte zostały zapisy dotyczące zaprzestania budowy lądowych farm wiatrowych na rzecz farm wiatrowych morskich. Zgodnie z tym dokumentem kluczową rolę w energetyce odnawialnej ma odgrywać rozwój fotowoltaiki (kolektory słoneczne) oraz morskich farm wiatrowych. Pierwsza taka farma ma ruszyć jednak dopiero po 2025 roku.

Energia słoneczna

Energia słoneczna już od tysięcy lat służyła ludziom do suszenia ubrań i żywności, rozniecania ognia czy ogrzewania pomieszczeń, jednak dopiero od niedawna wykorzystywana jest do wytwarzania prądu elektrycznego. Energię tą można wykorzystywać na trzy główne sposoby:

- zamiana bezpośrednia energii promieniowania słonecznego na energię elektryczną (konwersja fotowoltaiczna),
- zamiana energii promieniowania słonecznego na energię cieplną w kolektorach słonecznych (konwersja fototermiczna),
- pośrednia zamiana tej energii w energię elektryczną w piecach słonecznych lub wykorzystanie jej do celów przemysłowych.

W klimacie umiarkowanym najczęściej stosuje się kolektory słoneczne służące do ogrzewania wody użytkowej, jako system wspomagający główne źródło ciepła (np. kotłownię na biomasę). Stosowane są również ogniwa fotowoltaiczne, w którym następuje przemiana (konwersja) energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną w wyniku zjawiska fotowoltaicznego.

Warunki słoneczne panujące na terenie gminy są dość dobre na wykorzystywanie energii słonecznej w formie kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych.

Biomasa i biogaz

Biomasa to najczęściej wykorzystywane źródło energii odnawialnej. Stanowi całą istniejącą na Ziemi materię organiczną, a wszystkie jej stałe lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego i zwierzęcego ulegające biodegradacji. Wykorzystanie biomasy pozwala spożytkować odpady oraz zagospodarować nieużytki. W zależności od stopnia przetworzenia biomasy, wyodrębnić można następujące rodzaje surowców:

- surowce energetyczne pierwotne: drewno, słoma, rośliny energetyczne,
- surowce energetyczne wtórne: gnojowica, obornik, inne produkty dodatkowe i odpady organiczne, osady ściekowe,
- surowce energetyczne przetworzone: biogaz, bioetanol, biometanol, estry olejów roślinnych (biodiesel), biooleje, biobenzyna i wodór.

Potencjalne zasoby energetyczne biomasy można podzielić w zależności od kierunku pochodzenia na trzy grupy:

- biomasa pochodzenia leśnego,
- biomasa pochodzenia rolnego,

- odpady organiczne.

Biogaz to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów.

Gmina Damasławek posiada dobry potencjał dla rozwoju produkcji energii z biomasy ze względu na swój rolniczy charakter.

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest najtrudniejszym do pozyskania rodzajem odnawialnego źródła energii. Najbardziej wydajne złoża gromadzą się bowiem głęboko pod powierzchnią ziemi w postaci gorącej wody, pary lub suchych gorących skał. Zasoby te można wykorzystać do generowania energii elektrycznej w elektrowniach geotermalnych. Oszacowanie potencjału energii geotermalnej wiąże się z koniecznością kosztownych odwiertów próbnych dlatego na terenie gminy nie ma wystarczającego rozpoznania zasobów wód geotermalnych pozwalającego ocenić opłacalność ich wykorzystania. Na terenie Polski występują naturalne baseny sedymentacyjno-strukturalne, wypełnione gorącymi wodami podziemnymi o zróżnicowanych temperaturach, których bezwzględna wartość zdeterminowana jest powierzchniowymi zmianami intensywności strumienia ciepłego ziemi. Temperatury tych wód wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 90°C, a w skrajnych przypadkach osiągają ponad 100°C.

Energia wodna

Energia wodna to wykorzystywana gospodarczo, energia mechaniczna płynącej wody. Współcześnie energię wodną zazwyczaj przetwarza się na energię elektryczną (hydroenergetyka, często oparta na spiętrzeniach uzyskanych dzięki zaporom wodnym). Można ją także wykorzystywać bezpośrednio do napędu maszyn – istnieje wiele rozwiązań, w których płynąca woda napędza turbinę lub koło wodne.

5.2.4. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu zidentyfikowania najważniejszych problemów i zagrożeń w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.

Tabela 8. Analiza SWOT – Ochrona klimatu i jakości powietrza

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> → Opracowany programy ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, → Budowa ścieżki rowerowej ok. 500 m przez PZD w Wągrowcu 	<ul style="list-style-type: none"> → Przekroczenia w zakresie dwóch substancji dla strefy wielkopolskiej, → Zanieczyszczenia płynące z przemysłu, emisji niskiej oraz pojazdów,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> → Rozwój instalacji odnawialnych źródeł energii, → Rozbudowa ścieżek rowerowych, → Modernizacja dróg na terenie gminy, → Wymiana indywidualnych źródeł ciepła na mniej emisyjne, 	<ul style="list-style-type: none"> → Niska emisja pochodząca z niesprawnych bądź przestarzałych urządzeń grzewczych, → Drogi złej jakości, → Rozwój przemysłu.

Źródło: opracowanie własne

5.3. Zagrożenia hałasem

5.3.1. Analiza stanu wyjściowego

Hałas to każdy dźwięk o częstotliwości od 16 Hz do 16 000 Hz, zwykle o nadmiernym natężeniu (odczuwalne jako zbyt głośne) w danym miejscu i czasie. Z fizycznego punktu widzenia hałas, czyli odbierane jako dokuczliwe, przykre i szkodliwe dźwięki, to drgania mechaniczne ośrodka sprężystego, najczęściej powietrza. Zmiana ciśnienia gazu w stosunku do ciśnienia atmosferycznego wywołana tymi drganiami, przenosi się w postaci następujących po sobie lokalnych rozrzedzeń i zagęszczeń cząstek ośrodka w przestrzeni otaczającej źródło drgań, tworząc falę akustyczną. Różnica między wartością chwilową ciśnienia w ośrodku przy przejściu fali akustycznej a wartością ciśnienia atmosferycznego zwana jest ciśnieniem akustycznym. Ciśnienie akustyczne opisuje natężenie dźwięku i wyrażane jest w paskalach. Ponieważ słuch ludzki reaguje na bodźce w sposób logarytmiczny, ciśnienie akustyczne wyraża się często w skali logarytmicznej – w decybelach (dB). Długotrwałe narażenie na hałas może powodować negatywne skutki zdrowotne. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego, w szczególności przez obniżenie hałasu przynajmniej do stanu normatywnego, i utrzymywanie go na jak najniższym poziomie. Dopuszczalne poziomy emisji hałasu do środowiska, uzależnione są od formy zagospodarowania terenu i pory dnia, zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112).

Tabela 9. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{Aeq D} Przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L _{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 8 h	L _{Aeq D} przedział czasu odniesienia równy 8-miu najmniej korzystnym godz. dnia	L _{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 1-ej najmniej korzystnej godz. nocy
1.	a. Obszary A ochrony uzdrowiskowej b. Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży c. Tereny domów opieki d. Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego c. Tereny zabudowy zagrodowej d. Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	68	60	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 poz. 112.)

Do najbardziej uciążliwych dla człowieka źródeł hałasu zalicza się: ruch samochodowy (ze względu na jego powszechność), ruch lotniczy (ze względu na szczególnie intensywny charakter zjawiska oraz

rozprzestrzenianie na dużych powierzchniach zamieszkałych) oraz źródła o charakterze przemysłowym (instalacyjnym) działające w sposób ciągły czy "czasowy", a także inne źródła które lokalnie mogą powodować subiektywnie odczuwalną uciążliwość.

Na sieć drogową Gminy Damasławek składają się drogi wojewódzkie, powiatowe oraz gminne:

- Droga wojewódzka nr 251, o długości 11,737 km;
- Drogi powiatowe, o łącznej długości 53,434 km (tabela poniżej);
- Drogi gminne, o łącznej długości 89,99 km

Tabela 10. Drogi powiatowe na terenie gminy Damasławek

Lp.	Nr drogi	Długość [m]
1.	1580P	10396,0
2.	1590P	2437,0
3.	1591P	1615,0
4.	1592P	3769,0
5.	1594P	1281,0
6.	1595P	2583,0
7.	1603P	8708,0
8.	1604P	5289,0
9.	1606P	9892,0
10.	1609P	457,0
11.	1691P	7007,0
łącznie		53 434

Źródło: ZDP

Tabela 11. Drogi gminne na terenie gminy Damasławek

Lp.	Nr drogi	długość drogi [m]
1.	206013P	1091,0
2.	209004P	1291,0
3.	209005P	1059,0
4.	209005P	1154,0
5.	209006P	1358,0
6.	209007P	1214,0
7.	212004P	4318,0
8.	212005P	8570,0
9.	212006P	4549,0
10.	212007P	2931,0
11.	212008P	2448,0
12.	212010P	3276,0
13.	212011P	2725,0
14.	212011P	4833,0
15.	212012P	1263,0
16.	212013P	2351,0
17.	212014P	1944,0
18.	212015P	2661,0
19.	212016P	1496,0
20.	212017P	2392,0
21.	212018P	3411,0
22.	212019P	3043,0
23.	212020P	1924,0
24.	212021P	2392,0
25.	212021P	330,0
26.	212022P	1534,0
27.	212023P	2444,0

Lp.	Nr drogi	długość drogi [m]
28.	212025P	567,0
29.	212025P	2257,0
30.	212026P	685,0
31.	212027P	322,0
32.	212028P	488,0
33.	212029P	1387,0
34.	212029P	128,0
35.	212030P	377,0
36.	212031P	212,0
37.	212031P	262,0
38.	212033P	149,0
39.	212034P	178,0
40.	212035P	80,0
41.	212035P	144,0
42.	212036P	123,0
43.	212037P	313,0
44.	212037P	82,0
45.	212038P	333,0
46.	212039P	206,0
47.	212040P	558,0
48.	212041P	157,0
49.	212041P	87,0
50.	212042P	1291,0
51.	212043P	910,0
52.	212044P	1784,0
53.	212045P	700,0
54.	212046P	1367,0
55.	212047P	928,0
56.	212048P	1370,0
57.	212049P	372,0
58.	212050P	257,0
59.	212051P	587,0
60.	212052P	1049,0
61.	212053P	155,0
62.	212054P	112,0
63.	212055P	219,0
64.	215514P	1294,0
65.	215521P	498,0
	Łącznie	89 990,0

Źródło: Urząd Gminy Damasławek

Ponadto przez gminę Damasławek biegnie linia kolejowa nr 281 – częściowo zelektryfikowana linia kolejowa łącząca Oleśnicę z Chojnicami.

Zgodnie z danymi GIOŚ, w latach 2018-2020 nie prowadzono monitoringu klimatu akustycznego na terenie gminy Damasławek. W roku 2018 przeprowadzono pomiary hałasu drogowego w mieście Wągrowiec przy ulicach: Kcyńskiej, Reja, Opackiej, Jana Pawła II, Bartodziejskiej i Kolejowej. Stanowiska pomiarowe usytuowano na granicy terenów podlegających ochronie akustycznej lub w odległościach odpowiadających położeniu linii zabudowy chronionej. Na dwóch stanowiskach pomiarowych stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnych (64,9 dB, 64,4 dB), na dwóch kolejnych poziom hałasu był na granicy wartości dopuszczalnej (61,9 dB, 65,9 dB).

Na terenie Gminy Damasławek zlokalizowane są zakłady, które mogą być potencjalnym źródłem hałasu

instalacyjnego (przemysłowego). Są to przede wszystkim zakłady produkcyjne, ale również hurtownie i markety oraz związana z nimi działalność.

Działaniami służącymi poprawy jakości klimatu akustycznego jest przede wszystkim modernizacja dróg oraz kontrole w zakładach przemysłowych.

5.3.2. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu zidentyfikowania najważniejszych problemów i zagrożeń w zakresie zagrożenia hałasem.

Tabela 12. Analiza SWOT – Zagrożenie hałasem

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> → Budowa ścieżki rowerowej → Niewielkie zagrożenie hałasem przemysłowym. 	<ul style="list-style-type: none"> → Przekroczenia wartości dopuszczalnych przy pomiarach hałasu drogowego, → Usytuowanie na terenie gminy drogi wojewódzkiej o dużym natężeniu ruchu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> → Zastosowanie nowoczesnych cichych nawierzchni niwelujących hałas, → Promowanie i budowa alternatywnych rozwiązań komunikacyjnych np. rowery, komunikacja zbiorowa, 	<ul style="list-style-type: none"> → Wzrost zapotrzebowania na transport, → Pogarszanie się stanu dróg w przypadku braku modernizacji nawierzchni, → Wysokie koszty modernizacji i budowy dróg.

Źródło: opracowanie własne

5.4. Pola elektromagnetyczne

5.4.1. Analiza stanu wyjściowego

Działania w ramach ochrony przed polami elektromagnetycznymi polegają na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach albo zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Na pole elektromagnetyczne (PEM) składają się pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz, które tworzą zakres promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839), w kontekście pól elektromagnetycznych, zalicza się:

- stacje elektroenergetyczne lub napowietrzne linie elektroenergetyczne, o napięciu znamionowym wynoszącym nie mniej niż 110 kV;
- instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne, z wyłączeniem radiolinii, emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,03 MHz do 300 000 MHz, których równoważna moc promieniowana izotropowo wyznaczona dla jednej anteny wynosi nie mniej niż 15 W.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, zgodnie z ustawą: Prawo ochrony środowiska, dokonuje w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku na terenie województwa wielkopolskiego. Dodatkowym źródłem informacji, w tym o stacjach bazowych i liniach elektroenergetycznych mogą być:

- działalność kontrolna Inspekcji Ochrony Środowiska,
- starosta,
- baza danych o pozwoleniach radiowych wydanych przez Urząd Komunikacji Elektronicznej,
- informacja od Polskich sieci Elektroenergetycznych Operator S.A.

Na terenie Gminy Damasławek jednym ze źródeł pól elektromagnetycznych są linie energetyczne. Gmina zaopatrywana jest w energię elektryczną liniami średniego napięcia 15 kV z GPZ Wągrowiec. Następnie poprzez

stacje transformatorowe i linie niskiego napięcia energia doprowadzana jest do odbiorców. Istnieje również możliwość zasilania drugostronnego ze strony gminy Wapno i czasem jest wykorzystywana

Źródłami emisji PEM na terenie gminy są również stacje bazowe telefonii komórkowej. Powszechność telefonii komórkowej jest powodem największego oddziaływania na środowisko (stacje bazowe łącznie z antenami). Na terenie gminy Damasławek znajdują się trzy bazowe stacje telefonii komórkowej:

- T-Mobile Polska S.A., Damasławek, dz. nr 690,
- Elpin Sp. z o.o., Damasławek, dz. nr 79,
- Towerlink Poland Sp. z o.o., Damasławek, dz. nr 79.

Wpływ pola elektromagnetycznego na człowieka i środowisko uzależniony jest od wysokości natężenia (lub gęstości mocy) oraz częstotliwości drgań. Dlatego wartość poziomów dopuszczalnych jest określana w pasmach częstotliwości. Zgodnie z Rozporządzeniem z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobie sprawdzania dotrzymania tych poziomów, poziomy dopuszczalne wynoszą:

- 1 kV/m dla częstotliwości 50Hz na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową;
- 10 kV/m dla częstotliwości przemysłowych 50 Hz w miejscach dostępnych dla ludności;
- 7 V/m dla wysokich częstotliwości, czyli od 3 MHz do 300 GHz w miejscach dostępnych dla ludności.

Obecnie obowiązujące poziomy dopuszczalne, według Rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wynoszą odpowiednio: 1000 [V/m] (1 kV/m), 10000 [V/m] (10 kV/m) a dla wysokich częstotliwości od 28 do 61 [V/m].

Zgodnie z danymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, od roku 2018 na terenie gminy Damasławek nie prowadzono badań pól elektromagnetycznych. W 2020 r. najbliższy punkt pomiarowy znajdował się w Wągrowcu. Wynik pomiarów PEM wyniósł 0,61 [V/m]. W 2019 r. był to punkt w gminie Wapno, tam wartość pomiaru wynosiła <0,3 [V/m].

5.4.2. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu wyodrębnienia najważniejszych problemów i zagrożeń gminy Damasławek zakresie pól elektromagnetycznych.

Tabela 13. Analiza SWOT - pola elektromagnetyczne

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ Brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w okolicy gminy,	→ Obecność stacji bazowych telefonii komórkowych na terenie gminy,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> → Zapewnianie bezpieczeństwa energetycznego, systematycznej modernizacji i rozbudowy infrastruktury elektroenergetycznej, → Kontrola lokalizacji nowych źródeł PEM. 	<ul style="list-style-type: none"> → Niska świadomość społeczna o zagrożeniu polami elektromagnetycznymi, → Rozbudowa sieci elektrycznej, → Budowa nowych BST.

Źródło: Opracowanie własne

5.5. Gospodarowanie wodami

5.5.1. Analiza stanu wyjściowego

Wody powierzchniowe

Gmina Damasławek należy do Obszaru dorzecza Odry, regionu wodnego Warty. Gmina położona jest w zlewni rzeki Wełny, natomiast niewielki, wysunięty na północny wschód fragment gminy, przynależy do zlewni Noteci. Wody powierzchniowe zajmują ok. 209 ha, co stanowi ok. 2 % powierzchni gminy. Wody płynące zajmują powierzchnię 9 ha, rowy melioracyjne 78 ha, wody stojące natomiast obejmują powierzchnię 122 ha,

w tym jez. Stępuchowskie o powierzchni 112,9 ha. Większość cieków i rowów melioracji podstawowej ma charakter okresowy. Drobne zbiorniki wodne – oczka śródpolne charakteryzują się zarówno niewielkimi powierzchniami, jak również małymi głębokościami i posiadają naturalny polodowcowy charakter.

Według Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2016. poz. 1911) teren Gminy Damasławek należy do 7 jednolitych części wód powierzchniowych: Lutomnia, Pomorka, Dopływ z Gruntowic, Wełna od Lutomni do Dopływu poniżej Jez. Łęgowo Gołaniecka Struga, Nielba, w tym jednej JCWP jeziornej: Jez. Stępuchowskie. Jednolite części wód powierzchniowych zostały przedstawione na rycinie i w tabeli poniżej.

Tabela 14. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Damasławek

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCW*	Status JCW	Czy JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	LW10208	jez. Stępuchowskie	3b	-	zagrożona
2.	RW60001618634	Lutomnia	16	Naturalna część wód	zagrożona
3.	RW6000171883669	Pomorka	17	Naturalna część wód	niezagrożona
4.	RW600023186389	Dopływ z Gruntowic	23	Naturalna część wód	zagrożona
5.	RW600024186531	Wełna od Lutomni do	24	Silnie zmieniona	zagrożona
6.	RW60002518649	Gołaniecka Struga	25	Naturalna część wód	zagrożona
7.	RW6000251865299	Nielba	25	Naturalna część wód	zagrożona

*3b – jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane

16 – potok nizinny lessowy lub gliniasty

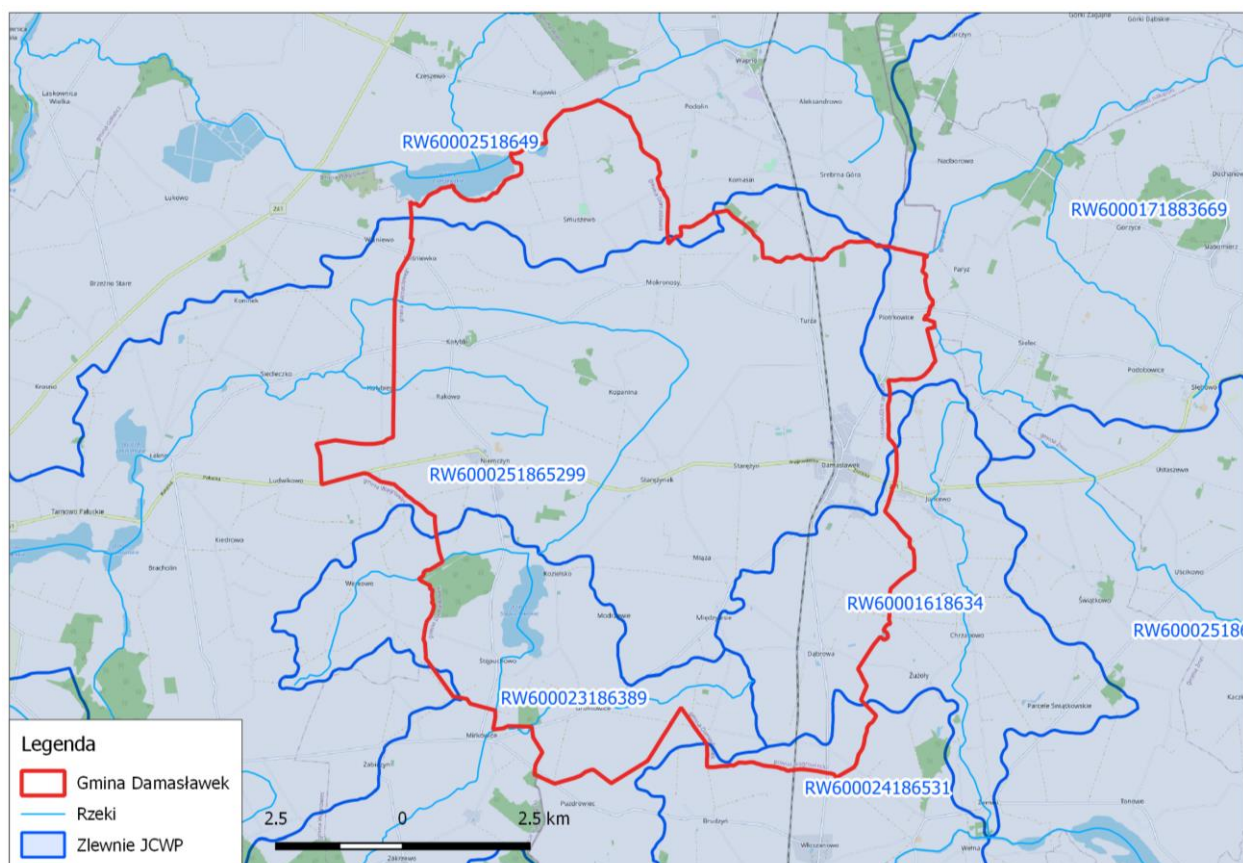
17 – potok nizinny piaszczysty na utworach staroglacjalnych

23 – potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych

24 – małe i średnie rzeki na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych

25 – ciek łączące jeziora

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KZGW

Rycina 3. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie gminy Damasławek

Źródło: opracowanie własne

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. W zakresie obowiązków WIOŚ leży również prowadzenie obserwacji elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego. Stan ichtiofauny jako jednego z biologicznych elementów jakości wód jest badany przez wykonawców zewnętrznych na zlecenie GIOŚ, a jego ocena jest przekazywana do WIOŚ. Badania substancji priorytetowych, dla których określono środowiskowe normy jakości we florze i faunie, są zlecane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Pośród 7 jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na terenie gminy Damasławek, 5 z nich zostało objętych monitoringiem operacyjnym jakości wód powierzchniowych. Ostatnie badania JCWP występujących na terenie gminy przeprowadzono w roku 2018 i 2019.

Ocenę jakości wód powierzchniowych przeprowadzono zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. z 2016 r., poz. 1187) oraz wytycznymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Tabela poniżej przedstawia szczegółowe wyniki badań poszczególnych wskaźników stanu jakości wód powierzchniowych.

Tabela 15. Ocena stanu/potencjału jednolitych części wód powierzchniowych

Lp.	Nazwa ocenianej JCWP	Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód			Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu wód
		Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych			
1.	jez. Stępuchowskie	2	>1	>2	umiarkowany	-	zły
2.	Dopływ z Gruntowic	1	2	>2	umiarkowany	-	zły
3.	Wełna od Lutomni do Dopływu poniżej Jez. Łęgowo	1	>1	>2	umiarkowany	Poniżej dobrego	zły
4.	Gołaniecka Struga	1	>1	>2	umiarkowany	-	zły
5.	Nielba	1	>1	>2	umiarkowany	-	zły

Źródło: GIOŚ

Wody podziemne

Teren gminy Damasławek znajduje się na terenie Jednolitych Części Wód Podziemnych nr 42 (PLGW600042) i 43 (PLGW600043). JCWPd nr 42 posiada dwa piętra wodonośne – neogeńskie i kredowe. Warstwy wodonośne piętra czwartorzędowego wykształcone są lokalnie i nie odgrywają roli użytkowej. Jest to system powiązany w różnym stopniu z wodami Wełny. Analiza systemu pod kątem obszarów alimentacji i drenażu poszczególnych poziomów wodonośnych pokazuje, że wody podziemne poziomu gruntowego i międzyglinowego na obszarze JCWPd zasilane są praktycznie na obszarach wysoczyznowych. Zasilanie poziomu mioceńskiego i kredowego odbywa się na obszarach oddalonych od granic samej JCWPd. Poziomy najpłytsze zasilane są przez infiltrację z powierzchni terenu, lokalnie poprzez dopływ boczny oraz przy odpowiedniej różnicy ciśnień mogącej pokonać opór warstw izolujących, przez infiltrację z niżej leżących struktur hydrogeologicznych.

JCWPd nr 43 obejmuje niewielki obszar gminy Damasławek (północno-wschodnia część). Posiada 3 piętra wodonośne – czwartorzędowe, neogeńsko-paleogeńskie i kredowe. Zasilanie poziomów wód gruntowych piętra czwartorzędowego zachodzi głównie przez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych. Piętro neogeńsko-paleogeńskie powiązane jest często hydrostrukturalnie i hydrodynamicznie z poziomami piętra czwartorzędowego. Zasilanie piętra kredowego odbywa się z reguły poprzez przesączanie się wód z utworów kenozoicznych lub przepływu w obrębie okien hydrogeologicznych.

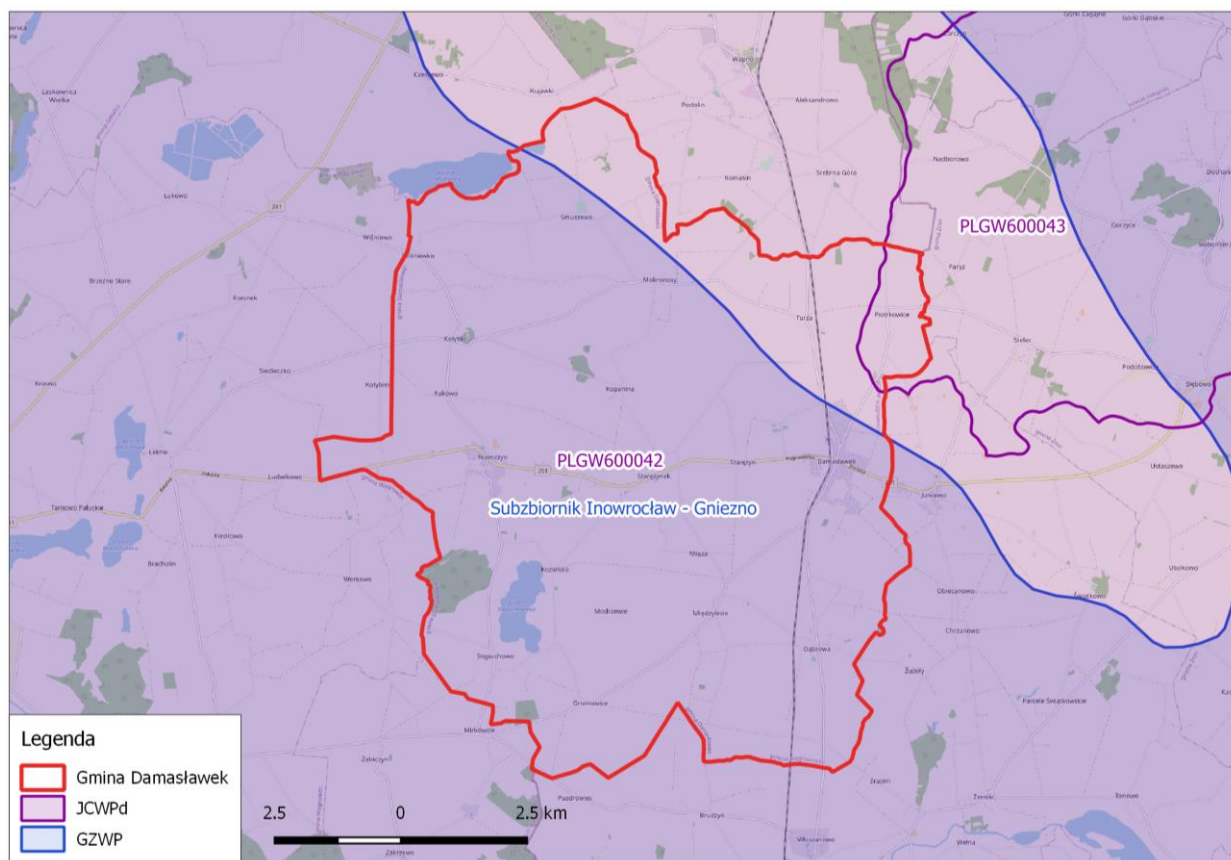
Tabela 16. Ilościowa i jakościowa ocena stanu jednolitych części wód podziemnych na terenie gminy Damasławek w roku 2019

Nr JCWPd	Stan wód podziemnych	
	Ilościowy	Jakościowy
PLGW600042	dobry	dobry
PLGW600043	słaby	słaby

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/mapa/mapa,172.html>

Gmina położona jest w obrębie występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 143 – Subzbiornik Inowrocław-Gniezno. Jest to zbiornik porowy o powierzchni 4995,0 km² a jego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 92 552 [m³/d]. Swym zasięgiem obejmuje znaczną część gminy Damasławek. Warstwy wodonośne zbiornika tworzą piaski drobne i pylaste neogenu (miocenu) i paleogenu (oligocenu). Subzbiornik Inowrocław-Gniezno należy do wglębnych struktur hydrogeologicznych i ma dobrą izolację od powierzchni terenu utworami słabo przepuszczalnymi, które skutecznie chronią go przed zanieczyszczeniem z powierzchni terenu i poziomów wodonośnych czwartorzędu. Dla subzbiornika Inowrocław-Gniezno nie wyznaczono obszaru ochronnego ze względu na niską podatność na zanieczyszczenie z powierzchni terenu warunkowaną wglębny usytuowaniem i dobrą izolacją utworami słabo przepuszczalnymi. Zagrożenia antropogeniczne, jakie mogą oddziaływać na GZWP nr 143, są związane ze zubożeniem zasobów w wyniku intensywnej eksploatacji oraz pogorszeniem jakości wód zbiornika (wzbudzenie ascenzyjnego dopływu wód gorszej jakości).

Przestrzenne położenie Gminy Damasławek na tle Jednolitych Części Wód Podziemnych (172) przedstawia rycina poniżej.

Rycina 4. Jednolite Części Wód Podziemnych na terenie gminy Damasławek

Źródło: opracowanie własne

Badania w zakresie stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu jakości wód podziemnych, który funkcjonuje jako podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Wykonawcą badań, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, jest Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, będący z mocy ustawy Prawo wodne państwową służbą hydrogeologiczną zobligowaną do wykonywania badań i oceny stanu wód podziemnych (art. 102 ust.4 i art. 155a ust.5). Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U.2016.85) wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości,

oraz w ramach klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych określa się:

- stan dobry,
- stan słaby.

W 2019 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny jednolitych części wód podziemnych na obszarze JCWPd nr 42. Na terenie gminy Damasławek nie były prowadzone badania, jednak prowadzono je na terenie powiatu wągrowieckiego, na terenie gmin Gołańcz, Wągrowiec i Skoki. Klasy jakości wód w badanych punktach pomiarowych w roku 2019 przedstawia poniższa

tabela.

Tabela 17. Ocena jakości wód podziemnych JCWPd nr 42 w roku 2019

Numer JCWPd (wg podziału na 172 części)	Kod UE JCWPd (wg podziału na 172 części)	Powiat	Gmina	Rodzaj punktu pomiarowego	Rok badań	Klasa jakości 2019 końcowa
42	PLGW600042	wągrowiecki	Gołańcz (gm. miejsko-wiejska)	st. wiercona	2019	III
42	PLGW600042	wągrowiecki	Wągrowiec (gm. wiejska)	st. wiercona	2019	III
42	PLGW600042	wągrowiecki	Wągrowiec (gm. wiejska)	st. wiercona	2019	II
42	PLGW600042	wągrowiecki	Skoki (gm. miejsko-wiejska)	piezometr	2019	III

Źródło: <https://mjwp.gios.gov.pl/>

Zagrożenie powodzią

Zgodnie z danymi Hydroportalu ISOK na terenie gminy Damasławek nie istnieje ryzyko zagrożenia powodziowego. Obszar Gminy Damasławek nie został objęty mapami zagrożenia przeciwpowodziowego i mapami ryzyka powodziowego sporządzanymi przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w ramach projektu „Informatyczny System Osłony Kraju przez nadzwyczajnymi zagrożeniami” (ISOK).

5.5.2. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu wyodrębnienia najważniejszych problemów i zagrożeń w zakresie gospodarowania wodami.

Tabela 18. Analiza SWOT - Gospodarowanie wodami

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych,	→ Zły stan monitorowanych jednolitych części wód powierzchniowych,
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ Ograniczenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych, → Kontrolowanie stanu jakości wód powierzchniowych, → Stała kontrola i modernizacja urządzeń wodnych,	→ JCWP zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, → Zanieczyszczenia napływające z przemysłu i rolnictwa.

Źródło: opracowanie własne

5.6. Gospodarka wodno-ściekowa

5.6.1. Analiza stanu wyjściowego

Gospodarkę ściekową reguluje Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz. U. z 2020 roku poz. 2028), która ściekiem bytowym określa ścieki z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych oraz ścieki o zbliżonym składzie pochodzące z tych budynków. Ściekami komunalnymi nazywa się ścieki bytowe lub mieszaninę ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, odprowadzane urządzeniami służącymi do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych, a ścieki przemysłowe to ścieki, niebędące ściekami bytowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, powstałe w związku z prowadzoną przez zakład działalnością handlową, przemysłową, składową, transportową lub usługową, a także będące ich mieszaniną ze ściekami innego podmiotu, odprowadzane urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu.

Zaopatrzenie w wodę

Źródłem zaopatrzenia ludności w wodę jest pięć ujęć wody podziemnej. Mieszkańcy gminy Damasławek zaopatrywani są w wodę z ujęć centralnych poprzez sieć wodociągów wiejskich i zakładowych. Wodociągi wiejskie rozprowadzają wodę do wszystkich wsi na terenie całej gminy oraz do dwóch sąsiednich wsi poza jej granicami. Ujęcia wody posiadają stacje uzdatniania wody oraz po dwie studnie: eksploatacyjną i awaryjną. Stan techniczny poszczególnych obiektów jest dobry. Wszystkie ujęcia wody będące własnością gminy, które zaopatrują mieszkańców gminy w wodę do celów bytowych i gospodarczych, posiadają wyznaczoną strefę ochrony bezpośredniej źródeł i ujęć wody, która wynosi 8,0 – 10,0 m od krawędzi obudowy studni.

Według danych Urzędu Gminy długość sieci wodociągowej w roku 2021 wynosiła 121,1 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w roku 2020 wynosiła zaś 1040 szt. Według danych GUS ogółem w roku 2020 w gminie z sieci wodociągowej korzystało 5 266 mieszkańców, co stanowi 99,3% ludności ogółem.

Tabela 19. Sieć wodociągowa rozdzielcza na terenie gminy Damasławek w latach 2017-2021

Jednostka administracyjna	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]				
	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Damasławek	118,4	118,6	119,4	120,4	121,1

Źródło: Urząd Gminy Damasławek

Tabela 20. Liczba przyłączy wodociągowych na terenie gminy Damasławek w latach 2017-2021

Jednostka administracyjna	Liczba przyłączy wodociągowych [szt.]				
	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Damasławek	1009	1014	1018	1027	1040

Źródło: Urząd Gminy Damasławek

Tabela 21. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Damasławek w roku 2020

Jednostka administracyjna	Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	Korzystający z sieci [%]
Gmina Damasławek	55,5	294,7	5 266	99,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka ściekowa

Według danych Urzędu Gminy długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy w 2021 roku wynosiła 22,7 km. Zgodnie z GUS ilość osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2020 roku liczyła 3445 osób (65% ludności), liczba przyłączy kanalizacyjnych wynosiła natomiast 664 szt.

Tabela 22. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Damasławek w latach 2017-2021

Jednostka administracyjna	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]				
	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Damasławek	23,4	22,6	22,7	22,7	22,7

Źródło: Urząd Gminy Damasławek

Tabela 23. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Damasławek w roku 2020

Jednostka administracyjna	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam ³]	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.]	Korzystający z kanalizacji [%]
Gmina Damasławek	664	123,6	3 445	65,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W miejscach, gdzie nie jest doprowadzona kanalizacja stosuje się przydomowe oczyszczalnie ścieków lub zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe, które następnie wywożone są do oczyszczalni wozami asenizacyjnymi. Istnieje ryzyko przedostania się nieczystości płynnych do warstw wodonośnych – wód powierzchniowych i podziemnych. Ważnym jest, aby przeprowadzać kontrole tego typu zbiorników w zakresie ich szczelności, aby uniknąć szkód w środowisku.

Tabela 24. Przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe na terenie gminy Damasławek w roku 2021

Jednostka administracyjna	Liczba zbiorników bezodpływowych [szt.]	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]
Gmina Damasławek	386	66

Źródło: Urząd Gminy Damasławek

Na terenie gminy działa jedna gminna biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia ścieków, o przepustowości 460 m³/dobę. Odbiornikiem ścieków jest rów melioracyjny. W 2021 roku oczyszczalnia odebrała i oczyściła 126 300 m³ ścieków komunalnych.

5.6.2. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu wyodrębnienia najważniejszych problemów i zagrożeń dla gminy Damasławek w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 25. Analiza SWOT - Gospodarka wodno-ściekowa

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> → Zwiększająca się długość sieci wodociągowej, → Niemal 100% mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej, → Istniejąca oczyszczalnia gminna, 	<ul style="list-style-type: none"> → Duża liczba zbiorników bezodpływowych przy bardzo małej liczbie przydomowych oczyszczalni ścieków, → Zmniejszenie długości sieci rozdzielczej kanalizacyjnej,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> → Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej → Bieżąca inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych i prowadzenie ich rejestru, → Dofinansowania na likwidację szamb i budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, 	<ul style="list-style-type: none"> → Nieszczelne zbiorniki bezodpływowe – przedostawanie się zanieczyszczeń do wód gruntowych, → Możliwość zanieczyszczenia wód w przypadku awarii w oczyszczalni lub wycieków ze zbiorników bezodpływowych.

Źródło: opracowanie własne

5.7. Zasoby geologiczne

5.7.1. Analiza stanu wyjściowego

Gmina Damasławek jest obszarem o rzeźbie polodowcowej. Utwory czwartorzędowe występujące na obszarze powiatu wągrowieckiego były akumulowane w czasie zlodowaceń Warty i Wisły oraz w holocenie. Na badanym terenie największe rozprzestrzenienie mają gliny zwałowe (miąższość rzadko powyżej 10 m) stadiału górnego zlodowacenia Wisły oraz pochodzące z tego okresu piaski i żwiry lodowcowe (miąższość do 8 m) oraz piaski i żwiry wodnolodowcowe (miąższość średnio do 5 m, maksymalna 28 m). W wielu miejscach piaski i żwiry pochodzenia lodowcowego lub wodnolodowcowego zalegają na glinach zwałowych. Na całym obszarze powiatu wągrowieckiego występują sporadycznie piaski i żwiry żwirów ozów (do 10 m wysokości względnej) oraz piaski i mułki kemów (do 18 m miąższości). Utwory holocenu są reprezentowane przez występujące, w dolinach rzek (m. in. Wełny) oraz w okolicy jezior torfowiska. Torfy (miąższość do 11m) leżą często na piaskach i mułach jeziornych. Z holocenią sedymentacją wiążą się także namuły i piaski zagłębiń bezodpływowych i okresowo przepływowych oraz piaski humusowe.

Gmina Damasławek jest uboga w surowce mineralne. Występuje tu w niewielkich ilościach kruszywo naturalne tj. piaski drobnoziarniste, eksploatowane na potrzeby miejscowej ludności, w wyrobiskach w Gruntowicach, Mokronosach. W rejonie Stępuchowa stwierdzono występowanie złóż ropy naftowej, jednak złoża te są znikomej wielkości i w chwili obecnej nie nadają się do wykorzystania w procesie wydobywczym.

W okolicach Damasławka (poza terenem gminy) w wypiętrzonym wysadzie solnym występuje złożo soli kamiennej. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego oraz Starostwo Powiatowe w Wągrowcu nie wydały koncesji na wydobywanie surowców.

5.7.2. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu wyodrębnienia najważniejszych problemów i zagrożeń dla gminy Damasławek w zakresie zasobów geologicznych.

Tabela 26. Analiza SWOT - Zasoby geologiczne

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ Występowanie złóż kopalin na terenie gminy,	→ Eksploatacja surowców mogąca powodować zanieczyszczenie lub zubożenie walorów środowiska przyrodniczego,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> → Zabezpieczenie obszaru występowania udokumentowanych zasobów dla ich ewentualnej późniejszej eksploatacji, → Rekultywacja terenów powydobywczych. 	→ Przypadki nielegalnej i niekontrolowanej eksploatacji kopalin oraz wydobywanie kopalin niezgodnie z koncesją.

Źródło: opracowanie własne

5.8. Gleby

5.8.1. Analiza stanu wyjściowego

Gmina Damasławek charakteryzuje się bardzo dobrymi warunkami glebowymi dla rolnictwa. Gleby klas II – IV zajmują aż 81,4% powierzchni wszystkich użytków rolnych. Użytki rolne stanowią 91,4% powierzchni gminy. Największą powierzchnię zajmują grunty orne.

W celu kontroli zanieczyszczenia gleb konieczne jest prowadzenie kontroli jej jakości. Monitoring jakości gleby i ziemi stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Celem badań jest obserwacja zmian gleb użytkowanych rolniczo, a szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu, pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych reprezentatywnych dla pokrywy glebowej kraju. W ramach Monitoringu oznaczane są parametry glebowe decydujące o ich jakości i zdolności do wypełniania funkcji produkcyjnych i środowiskowych (m.in. odczyn, zawartość materii organicznej, zasolenie, zawartość pierwiastków śladowych i zanieczyszczeń organicznych i wiele innych). Zgromadzone dane pozwalają na ocenę zmian i identyfikację potencjalnych zagrożeń dla jakości i wielofunkcyjności gleb.

Na terenie gminy Damasławek nie ma zlokalizowanych punktów pomiarowych monitoringu gleb ornych.

Wg danych Starostwa Powiatowego w Wągrowcu powierzchnia terenów wymagających rekultywacji w latach 2017-2021 wynosiło 3,20 ha. Powierzchnia terenów zrehabilitowanych - 0 ha.

5.8.2. Analiza SWOT

Zapoznanie ze stanem aktualnym obszaru interwencji gleby pozwoliło na przeprowadzenie analizy SWOT, którą przedstawiono w formie poniższej tabeli.

Tabela 27. Analiza SWOT – Gleby

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ Występowanie żyznych gleb,	→ Brak punktu monitoring jakości gleby i ziemi, → Przenikanie zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa i przemysłu, → Tereny wymagające rekultywacji
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ Promocja rolnictwa ekologicznego, → Zalesianie gruntów o niskiej przydatności rolniczej, → Rekultywacja terenów	→ Nieprzerwany napływ zanieczyszczeń do gleb z terenów rolniczych i przemysłowych.

Źródło: opracowanie własne

5.9. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.9.1. Analiza stanu wyjściowego

Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami to strategiczny dokument dla gospodarki odpadami. Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 2012 o odpadach (Dz. U. 2021 poz. 779), do dnia 6 września 2019 r. funkcjonowały regiony gospodarki odpadami komunalnymi. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2019 poz. 2010 t.j.) wprowadziła zniesienie zasady regionalizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

Na terenie gminy Damasławek obowiązuje obecnie „Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019-2025 wraz z planem inwestycyjnym” (Uchwała Nr XXII/405/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 28 września 2020 r.).

Istniejący system gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie opiera się na znowelizowanej w lipcu 2011 roku ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Znowelizowana ustawa wprowadziła podział zadań dla poszczególnych uczestników systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz ustanowiła jednolite zasady finansowania, odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych na terenie całego kraju. Najważniejsza reforma dotyczyła przejęcia pełnej odpowiedzialności przez gminy za odpady komunalne wytwarzane na ich terenie.

Gminy we własnym zakresie rozwiązały zagadnienie gospodarki odpadami. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2021 r., poz. 888) nałożyła nowe obowiązki zarówno na mieszkańców, osoby prawne, jednostki organizacyjne, jak i samorządy. Zgodnie z tą ustawą gminy odpowiedzialne są za zorganizowanie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, a mieszkańiec/ właściciel nieruchomości (lub w jego imieniu administrator lub zarządca nieruchomości) wpłaca na konto gminy opłatę za gospodarowanie odpadami. Objęcie gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi nieruchomości niezamieszkałych jest natomiast fakultatywne. Gminy wyłoniły w ramach przetargu przedsiębiorcę, odbierającego odpady od właścicieli nieruchomości. System ten został zorganizowany w zamian za opłatę, którą mieszkańcy są zobligowani wносить do urzędu gminy. System naliczania opłat i stawkę jednostkową każda z gmin ustaliła indywidualnie, na podstawie analizy lokalnych warunków gospodarki odpadami. Wysokość opłat zależy również od tego czy dana osoba zadeklarowała chęć segregacji odpadów czy oddawanie odpadów zmieszanych oraz od tego czy nieruchomość jest zamieszkała czy też nie. W ramach zorganizowanego systemu odpady odbierane są bezpośrednio od mieszkańców, według harmonogramu odbioru odpadów.

Od 1 lipca 2017 r. obowiązuje na terenie całego kraju Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO).

Od tego czasu odpady komunalne są zbierane w podziale na cztery główne frakcje i odpady zmieszane:

- papier (kolor niebieski);
- szkło (kolor zielony), jeżeli frakcja zbierana jest w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe, to stosuje się: szkło bezbarwne (kolor biały), szkło kolorowe (kolor zielony);
- metale i tworzywa sztuczne (kolor żółty);
- odpady ulegające biodegradacji ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów (kolor brązowy).

Selektywne zbieranie odpadów komunalnych prowadzone jest również w utworzonych przez gminy PSZOK-ach, do których mieszkańcy mogą przynosić określone w regulaminie PSZOK frakcje odpadów komunalnych. Na terenie Gminy Damasławek znajduje się punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, zlokalizowany jest on na terenie oczyszczalni ścieków ul. Rolna 2 62-110 Damasławek. W PSZOK przyjmowane są odpady komunalne powstające wyłącznie w gospodarstwach domowych położonych na terenie Gminy Damasławek. W punkcie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych przyjmowane są segregowane odpady komunalne:

- papier – gazety, książki, zeszyty, kartony,
- metale, tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe – plastikowe butelki po napojach, torby foliowe, kartony po mleku i sokach, puszki stalowe i aluminiowe po żywności i napojach,
- szkło białe i kolorowe – butelki, słoiki,
- bioodpady – skoszona trawa, liście, kwiaty, pocięte drobne gałęzie, choinki, zielone części roślin używane w kuchni,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe – stare meble, fotele, kanapy, dywany, wykładziny,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny – pralki, lodówki, kuchenki gazowe, telewizory, radia, komputery, monitory (sprzęt musi być kompletny),
- odpady budowlane i remontowe pochodzące z prowadzenia drobnych prac niewymagających pozwolenia na budowę, zgłoszenia zamiaru budowy lub wykonania robót – gruz, resztki styropianu, resztki kafelek, płyt gipsowych, usunięte tynki, tapety, okleiny, ceramika w ilości do 0,5 tony na 6 miesięcy na jedno gospodarstwo domowe (większa ilość odpadów nie zostanie odebrana),
- odpady niebezpieczne – farby, rozpuszczalniki oraz puszki po nich, stosowane
- w domu środki dezynfekcyjne i owadobójcze wraz z opakowaniami, żarówki
- i świetlówki, zużyte baterie,
- zużyte opony – opony od samochodów osobowych, motocykli, motorowerów, rowerów i wózków,
- przeterminowane leki,
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych, powstałych w gospodarstwie domowym, w wyniku przyjmowania produktów leczniczych, w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz przyjętym przez Radę Gminy regulaminem, każdy właściciel nieruchomości ma obowiązek wyposażyć nieruchomość w pojemnik służący do zbierania odpadów oraz gromadzić odpady komunalne w przeznaczonych do tego pojemnikach lub workach, utrzymanie tych pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, jak również utrzymanie w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym miejsca gromadzenia odpadów. Właściciel nieruchomości ma obowiązek gromadzenia i przekazywania selektywnie zebranych odpadów komunalnych podmiotowi odbierającemu odpady w terminach wyznaczonych harmonogramem, udostępnionym właścicielom nieruchomości przez gminę w sposób zwyczajowo przyjęty.

W roku 2020 z terenu gminy zebrano ogółem 1 953,48 Mg odpadów komunalnych (w tym 655,34 Mg odpadów zebranych selektywnie oraz 1 298,14 Mg odpadów zmieszanych). W porównaniu z rokiem 2019 można zauważyć wzrost ilości zebranych odpadów ogółem, odpadów zmieszanych oraz zwiększającą się ilość odpadów zebranych selektywnie.

W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe ilości zebranych odpadów komunalnych z terenu gminy

Damaśławek w latach 2019-2020.

Tabela 28. Ilość zebranych odpadów komunalnych na terenie gminy Damaśławek w latach 2019-2020

Jednostka administracyjna	Odpady komunalne zebrane ogółem [Mg]		Odpady zmieszane [Mg]		Odpady zebrane selektywnie [Mg]	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Gmina Damaśławek	1 799,61	1 953,48	1 266,18	1 298,14	533,43	655,34

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi (2019,2020)

Na terenie gminy Damaśławek nie występują składowiska odpadów komunalnych, nie ma również możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Wszystkie zebrane odpady komunalne pochodzące z terenu nieruchomości zamieszkałych dostarczane były do Zakładu Zagospodarowania Odpadów Nowe-Toniszewo-Kopaszyn, natomiast odpady pochodzące z terenu nieruchomości niezamieszkałych trafiły do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Lulkowie, TPOK w Poznaniu oraz do NOVAGO Żnin Sp. z o.o. Na terenie gminy nie odnotowano również występowania dzikich wysypisk odpadów.

Na obszarze gminy występują wyroby zawierające azbest. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. 2020 poz. 10) wyroby te są uznawane za odpady niebezpieczne. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu (POKzA) na lata 2009 – 2032 zakłada usunięcie i zutylizowanie azbestu z terenu całego kraju do roku 2032. Główne cele POKzA to:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Zgodnie z Bazą Azbestową na terenie gminy pozostało do unieszkodliwienia 4 931 668 kg wyrobów azbestowych i zawierających azbest. Większość z nich należy do osób fizycznych.

Tabela 29. Zinwentaryzowane i unieszkodliwione wyroby zawierające azbest na terenie gminy Damaśławek

Jednostka terytorialna	Wyroby zinwentaryzowane [kg]	Wyroby unieszkodliwione [kg]	Wyroby pozostałe do unieszkodliwienia [kg]
Gmina Damaśławek	5 124 209	192 541	4 931 668

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Bazy Azbestowej (dostęp: 22.04.2022 r.)

5.9.2. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu wyodrębnienia najważniejszych problemów i zagrożeń gminy Damaśławek w zakresie gospodarki odpadami.

Tabela 30. Analiza SWOT - Gospodarka odpadami

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ Punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie gminy,	→ Występowanie wyrobów azbestowych na terenie gminy, → Brak składowiska odpadów, → Zwiększająca się ilość zebranych odpadów komunalnych,
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ Edukacja ekologiczna w zakresie selektywnej zbiórki odpadów, → Usuwanie wyrobów zawierających azbest oraz edukacja mieszkańców na temat postępowania z nimi,	→ Powstawanie dzikich wysypisk, → Nielegalne pozbywanie się odpadów często poprzez ich spalanie lub wyrzucanie do cieków i zbiorników wodnych.

Źródło: opracowanie własne

5.10. Zasoby przyrodnicze

5.10.1. Obszary prawnie chronione

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2021 r. poz. 1098) elementami środowiska objętymi ochroną na podstawie w/w ustawy są następujące formy ochrony przyrody:

- parki narodowe;
- rezerваты przyrody;
- parki krajobrazowe;
- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;
- zespoły przyrodniczo – krajobrazowe;
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie gminy Damasławek nie znajdują się żadne obszarowe formy ochrony przyrody.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Damasławek znajduje się 8 pomników przyrody, 7 z nich to drzewa, występuje również jedna grupa drzew. Tabela poniżej przedstawia ich charakterystykę.

Tabela 31. Pomniki przyrody na terenie gminy Damasławek

Lp.	Nazwa	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Gatunek	Pierśnica [cm]	Wys. [m]	Opis lokalizacji	Rodzaj twor
1.	Piotr	Rozporządzenie nr 214/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody; Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r.	Platan klonolistny - <i>Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica)</i>	105	21	rośnie przy budynku plebanii	drzewo
2.	Paweł	Rozporządzenie nr 214/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody; Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r.	Platan klonolistny - <i>Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica)</i>	107	20	rośnie przy bramie wjazdowej na terenie przy plebanii	drzewo
3.	Herkules	Rozporządzenie nr 214/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody; Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r.	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	138	18	rośnie w parku dworskim, objętym ochroną konserwatorską	drzewo
4.	Dębowa Korona	Rozporządzenie nr 214/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody; Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r.	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	123	33	rosną w parku dworskim, objętym ochroną konserwatorską	Grupa drzew
				71	31		
				74	27		
				111	32		
				73	31		

Lp.	Nazwa	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Gatunek	Pierśnica [cm]	Wys. [m]	Opis lokalizacji	Rodzaj twor
5.	Wincenty	Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r. Uchwała Nr XXVII/167/09 Rady Gminy Damasławek z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody	<i>Dąb szypułkowy - Quercus robur</i>	130	27	rośnie w parku dworskim, objętym ochroną konserwatorską	drzewo
6.	Sylwester	Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r. Uchwała Nr XXVII/167/09 Rady Gminy Damasławek z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody	Jesion wyniosły - <i>Fraxinus excelsior</i>	110	20	rośnie w parku	drzewo
7.	Maria	Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r. Uchwała Nr XXVII/167/09 Rady Gminy Damasławek z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody	Lipa szerokolistna - <i>Tilia platyphyllos</i>	107	15	rośnie w pobliżu plebanii wpisanej do rejestru zabytków	drzewo
8.	Ostoja kanonika	Uchwała Nr XXVIII/179/09 Rady Gminy Damasławek z 26 sierpnia 2009 r. Uchwała Nr XXVII/167/09 Rady Gminy Damasławek z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody	Lipa szerokolistna - <i>Tilia platyphyllos</i>	103	19	rośnie w pobliżu plebanii wpisanej do rejestru zabytków	drzewo

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

5.10.2. Lasy

Gmina położona jest w zasięgu Nadleśnictwa Durowo. Pod względem regionalizacji przyrodniczo-leśnej teren gminy przynależy do mezoregionu Pojezierzy Wielkopolskich. Lesistość mezoregionu jest mała i wynosi 16%. Lasy tworzą kompleksy o niewielkiej powierzchni. Gatunkiem panującym w drzewostanach jest sosna. Średni wiek drzewostanów wynosi 61 lat.

Powierzchnia lasów w zarządzie nadleśnictwa Durowo na terenie gminy Damasławek w latach 2017 – 2021 wynosiła 150,32 ha. Pod względem siedliskowym przeważają las świeży (Lśw) – 37%, las mieszany świeży – 36% i las wilgotny (Lw) – 19%. W strukturze wiekowej największy udział mają drzewostany III kl. wieku (41-60 lat) – 45% oraz IV kl. wieku (61-80 lat) – 30%.

Powierzchnia ogólna lasów na terenie gminy wynosi 175,78 ha, w tym lasy publiczne – 159,78 ha i lasy prywatne – 16,00 ha. Lesistość gminy wynosi 1,7%.

5.10.3. Zieleń urządzona

Zieleń urządzona na terenie gminy Damasławek zajmuje łącznie powierzchnię 5,29 ha. Szczegółowe dane na temat terenów zielonych na terenie gminy przedstawia tabela poniżej.

Tabela 32. Zieleń urządzona na terenie gminy Damasławek w roku 2020

Zieleńce		Zieleń uliczna	Tereny zieleni osiedlowej	Cmentarze	
obiekty	pow. [ha]	pow. [ha]	pow. [ha]	obiekty	pow. [ha]
2	0,52	0,18	0,84	9	3,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Do największych skupisk zieleni urządzonej należą zabytkowe parki, z których siedem (Damasławek,

Smuszewo, Kopanina, Starężyn, Kołybki, Stępuchowo, Niemczyn) wpisanych jest do rejestrów zabytków, a parki w Dąbrowie i w Mokronosach objęte są ochroną konserwatorską.

5.10.4. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu wyodrębnienia najważniejszych problemów i zagrożeń gminy Damasławek w zakresie zasobów przyrodniczych.

Tabela 33. Analiza SWOT – Zasoby przyrodnicze

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> → Istniejące obszary zieleni urządzonej, → Istniejące obiekty chronione, 	<ul style="list-style-type: none"> → Bardzo mały procent terenów leśnych, → Podatność zasobów przyrody żywej na zanieczyszczenia środowiska, → Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców gminy,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> → Rozwój terenów zieleni urządzonej a także infrastruktury towarzyszącej, → Rozwój terenów leśnych, → Edukacja ekologiczna z zakresu ochrony przyrody, 	<ul style="list-style-type: none"> → Zaśmiecanie i niszczenie obszarów chronionych i cennych przyrodniczo.

Źródło: opracowanie własne

5.11. Zagrożenia poważnymi awariami

5.11.1. Analiza stanu wyjściowego

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. 2021 poz. 1973) za poważną awarię uważa się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Natomiast przez poważną awarię przemysłową rozumie się poważną awarię powstałą w zakładzie.

Podstawowym aktem prawnym w zakresie poważnych awarii jest ustawa Prawo ochrony środowiska, w której zawarte są przepisy ogólne, instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej, obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, obowiązki organów administracji związane z awarią przemysłową oraz zagadnienie współpracy międzynarodowej w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej o charakterze transgranicznym.

Ochrona środowiska przed poważną awarią oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczanie jej skutków dla ludzi i środowiska. W zakresie przeciwdziałania poważnym awariom do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r., poz. 1070) należy:

- 1) kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii,
- 2) prowadzenie szkoleń dla organów administracji oraz podmiotów, o których mowa w pkt 1,
- 3) badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska,
- 4) prowadzenie rejestru zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii, w tym zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii i o dużym ryzyku wystąpienia awarii w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska.

W przypadku wystąpienia poważnej awarii lub zdarzeń o znamionach poważnej awarii Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w akcji ich zwalczania z organami właściwymi do jej prowadzenia (głównie Państwową Strażą Pożarną ale również OSP) oraz sprawuje nadzór nad usuwaniem skutków tych awarii.

Na terenie gminy działa Ochotnicza Straż Pożarna w Damasławku, która włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Zgodnie z danymi WIOŚ w Poznaniu na terenie gminy Damasławek nie ma zlokalizowanych zakładów zakwalifikowanych do Zakładów Dużego Ryzyka (ZDR) oraz do Zakładów Zwiększonego Ryzyka (ZZR).

Do zdarzeń mających znamiona poważnych awarii na terenie gminy może dojść podczas transportu substancji niebezpiecznych, między innymi paliw płynnych, do znajdujących się na terenie gminy stacji paliw.

5.11.2. Analiza SWOT

Przeprowadzenie oceny stanu aktualnego obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami pozwoliło na przeprowadzenie analizy SWOT przedstawionej w tabeli poniżej.

Tabela 34. Analiza SWOT – Zagrożenie poważnymi awariami

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> → Brak zakładów ZDR oraz ZZR, → Działalność OSP na terenie gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> → Transport substancji niebezpiecznych przez tereny zabudowane,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> → Informowanie społeczeństwa o sposobach postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia, → Przewóz substancji niebezpiecznych z dala od skupisk ludzkich, 	<ul style="list-style-type: none"> → Możliwość wystąpienia awarii drogowej podczas transportu paliw, → Zagrożenia komunikacyjne, spowodowane stanem technicznym dróg, bądź zależne od warunków pogodowych.

Źródło: Opracowanie własne

5.12. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i adaptacje do zmian klimatu

W ostatnich dziesięcioleciach obserwuje się coraz bardziej widoczne skutki zmian klimatu, polegające m.in. na wzroście temperatury oraz zwiększeniu częstotliwości i skali ekstremalnych zjawisk pogodowych. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski, a proces ten w kolejnych latach będzie się nadal pogłębiał. Wobec tego konieczne i ekonomicznie uzasadnione jest prowadzenie adaptacji do nadchodzących zmian.

Przez adaptacje do zmian klimatu należy rozumieć taki sposób planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji przedsięwzięcia, aby było ono optymalnie przystosowane do postępujących zmian klimatu, jak również by nie powodowało zwiększenia wrażliwości elementów środowiska na zmiany klimatu.

W związku z powyższymi uwarunkowaniami w celu ograniczenia gospodarczego i społecznego ryzyka związanego ze zmianami klimatycznymi, opracowano Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do 2020 (SPA2020), który wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020. Jako najbardziej wrażliwe na zmiany klimatu, wskazano dziedziny i obszary, takie jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża. Pamiętać jednak trzeba, że kwestie związane ze zmianami klimatu, dotyczyć mogą również przedsięwzięć z innych dziedzin i obszarów.

Głównym obszarem narażonym na zmiany klimatu jest gospodarka wodna. Występowania ulewnych deszczy zwiększają zagrożenie wystąpienia powodzi i podtopień. Podczas ulewnych deszczy urządzenia melioracyjne takie jak kanały mogą jednak nie nadążyć z odbiorem wody i może dojść do lokalnych podtopień. Konieczna w związku z tym jest stała kontrola drożności urządzeń melioracyjnych, wykaszanie rowów, usuwanie powalonych drzew i gałęzi itp.

W ostatnich latach występują coraz częstsze i intensywniejsze fale upałów. Okresy, gdy dni upalne trwają przez co najmniej kilka dni stanowią zagrożenie dla zdrowia ludzi. Wysokie temperatury prowadzą do zaburzeń układu krążenia, pracy nerek, układu oddechowego i metabolizmu. Szczególnie narażone na udar słoneczny są osoby starsze oraz dzieci. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej wydaje ostrzeżenie przed upałami. Podczas okresów upałów zaleca się pozostawanie w budynkach zwłaszcza w godzinach największego nasłonecznienia. W celu adaptacji należy rozbudowywać systemy klimatyzacyjne w budynkach użyteczności publicznej oraz

prywatnych mieszkaniach. Długo trwające fale upałów powodują występowanie zjawiska suszy. Susza jest skutkiem długotrwałych okresów bez opadów atmosferycznych i upałów, kiedy maksymalna temperatura dobową osiąga wartości wyższe niż 30°C. Ujemny wpływ zjawiska suszy można zaobserwować w różnych dziedzinach gospodarczych i społecznych. Jednym z najbardziej wrażliwych na niedobory wody sektorów jest rolnictwo. Występowanie zjawiska suszy obniża potencjał produkcyjny gleb i utrudnia prowadzenie produkcji rolnej.

Obniżenie wód gruntowych może także doprowadzić do utraty bioróżnorodności oraz bezpośredniego zniszczenia rodzimych siedlisk naturalnych. Zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien, stawów, oczek wodnych, potoków i małych cieków) stanowi zagrożenie dla licznych gatunków, które bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich okresowo. Obniżanie się poziomu wód gruntowych negatywnie wpływa na różnorodność biologiczną w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe.

Dnia 3 września 2021 roku, Minister właściwy ds. gospodarki wodnej opublikował rozporządzenie w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy. Celem dokumentu jest wskazanie najistotniejszych kierunków działań, które pomogą zapobiec kryzysowi wodnemu w Polsce. Dzięki realizacji jego założeń możliwe będzie zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wody niezbędnej dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej.

Zmiany klimatu wpływają także na procesy fizyczne, chemiczne i biologiczne w ciekach wodnych. Z powodu wzrostu temperatury następuje przyspieszenie zjawiska eutrofizacji. W celu jego ograniczenia wymagane jest podjęcie działań ograniczających spływ biogenów z pól uprawnych poprzez ograniczenie wykorzystania sztucznych nawozów przez rolników. Ważną rolę pełnią tu Ośrodki Doradztwa Rolniczego, zachęcające rolników do rolnictwa ekologicznego czy ekstensywnego.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska takie jak min. gwałtowne burze z silnym wiatrem, długotrwałe susze zwiększające ryzyko pożaru w lasach, powodują zagrożenie dla ludzi oraz dóbr materialnych. Ochronę przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska oraz innymi zdarzeniami zagrażającymi zdrowiu lub życiu ludzi zajmuje się Państwowa Straż Pożarna. W związku ze zmianami klimatu liczba zdarzeń zagrażających ludziom i środowisku może wzrastać. Na terenie Gminy Damasławek funkcjonują jednostki OSP., które są wyposażone w specjalistyczny sprzęt dzięki czemu mogą skutecznie wspomóc w działaniach jednostki PSP.

Skuteczna adaptacja do zmian klimatu nie jest możliwa do przeprowadzenia bez osiągnięcia odpowiedniego poziomu świadomości zagrożeń w społeczeństwie. Konieczne jest zatem wdrożenie działań edukacyjnych zarówno w ramach edukacji formalnej, jak i szerokiej edukacji pozaformalnej przyczyniającej się do podnoszenia świadomości społecznej. Podstawowym celem jest zwiększenie zrozumienia wpływu procesów klimatycznych na życie społeczne i gospodarcze.

5.13. Działania edukacyjne

Edukacja ekologiczna jest zagadnieniem horyzontalnym dotyczącym wszystkich obszarów ochrony środowiska. Głównym jej celem jest podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju, upowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, kształtowanie zachowań prośrodowiskowych ogółu społeczeństwa, w tym dzieci i młodzieży.

Konieczność prowadzenia działań z zakresu edukacji ekologicznej wynika z polskich i europejskich aktów prawnych oraz dokumentów strategicznych, w tym z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973). W ustawie tej zawarto przede wszystkim obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach kształcenia ogólnego we wszystkich typach szkół. Działania edukacyjne powinny jednak obejmować także dorosłych mieszkańców, ponieważ to oni mają największy wpływ na obecny stan środowiska w gminach. Prowadzone działania edukacyjne powinny dotyczyć przede wszystkim prawidłowego postępowania z odpadami, ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z domowych kotłowni oraz podnosić ogólną świadomość ekologiczną lokalnej społeczności.

Bardzo ważne jest planowanie i realizowanie działań w zakresie edukacji ekologicznej na szczeblu

lokalnym mających na celu ukształtowanie świadomości mieszkańców przejawiającej się w ich konkretnych działaniach związanych z troską o otaczające ich najbliższe środowisko.

Na terenie gminy Damasławek edukacja ekologiczna prowadzona jest m.in. w placówkach edukacyjnych ale edukowani są również dorośli mieszkańcy (plakaty, ulotki, spotkania informacyjne). Edukacja ekologiczna na terenie gminy to przede wszystkim:

- działania edukacyjne w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest, prawidłowej segregacji odpadów, metod postępowania z odpadami problematycznymi i niebezpiecznymi, kosztów gospodarowania odpadami, niskiej emisji itp.,
- imprezy tematyczne: m.in. „Sprzątanie świata”,
- szkolne konkursy: m.in. dotyczące segregacji odpadów,
- informacje zawarte na stronie internetowej gminy.

Instytucjami i organizacjami, które mogą wspierać działania w zakresie kształtowania świadomości ekologicznej są: Narodowy oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, fundacje i stowarzyszenia pozarządowe. Udział w kampaniach organizowanych na przykład przez Ministerstwo Środowiska, które udostępnia niezbędne materiały takie jak infografiki, ulotki, poradniki itp. obniża koszty realizacji edukacji ekologicznej.

5.14. Monitoring Środowiska

Źródłem informacji o środowisku jest w szczególności Państwowy Monitoring Środowiska. Został on utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. 2021 poz.1070) w celu zapewnienia wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Państwowy Monitoring Środowiska stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Gromadzone informacje służą wspomaganie działań na rzecz ochrony środowiska, poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska lub innych poziomów określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów lub innych wymagań,
- występujących zmian jakości elementów przyrodniczych, przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo-skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

Po nowelizacji ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska w 2001 r. PMŚ realizowany był na podstawie: wieloletnich programów państwowego monitoringu środowiska opracowanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez ministra właściwego do spraw środowiska, wojewódzkich programów monitoringu opracowanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska i zatwierdzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Ostatnim programem PMŚ realizowanym w tej strukturze był program na lata 2016-2020.

Nowelizacja ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska z 2018 r. (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 1479) zmieniła uwarunkowania realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska. W myśl nowych przepisów zasoby i zadania PMŚ realizowane do końca 2018 r. przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska zostały przeniesione do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska i tym samym od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu oraz w wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2020 - 2025 powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii

rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych. Zawarto w nim następujące obszary monitoringu:

1. Monitoring jakości powietrza
2. Monitoring jakości wód
3. Monitoring gleby i ziemi
4. Monitoring przyrody
5. Monitoring klimatu akustycznego
6. Monitoring pól elektromagnetycznych.

Dotychczas na terenie gminy prowadzony był monitoring jakości powietrza, wód powierzchniowych oraz wód podziemnych.

Prezentacja danych odniesionych przestrzennie (z wykorzystaniem systemów informacji geograficznej) odbywać się będzie m.in. poprzez dedykowane do tego celu portale mapowe, umożliwiające dostęp do usług sieciowych. W zakresie kompetencji GIOŚ kontynuowane będą prace wynikające z Rozporządzenia Ministra Cyfryzacji z dnia 23 sierpnia 2018 r. w sprawie zasobu informacyjnego przeznaczonego do udostępniania w centralnym repozytorium informacji publicznej. Zasoby GIOŚ określone w ww.rozporządzeniu będą aktualizowane na potrzeby upowszechnienia i udostępniania danych poprzez portal <https://dane.gov.pl/>.

6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA ORAZ ICH FINANSOWANIE

6.1. Cele ochrony środowiska i kierunki interwencji

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Damasławek na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029” ma służyć realizacji przez gminę polityki ochrony środowiska i nawiązywać do polityki ochrony środowiska wyższych jednostek, a sam Program Ochrony Środowiska musi być spójny z założeniami dokumentów strategicznych i programowych wyższego rzędu.

Dokument będzie stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem, spajając wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska w mieście. Głównym celem programu jest:

Zrównoważony rozwój Gminy Damasławek dążący do poprawy jakości życia mieszkańców, stanu środowiska przyrodniczego oraz rozwoju turystyki.

Pod każdą z charakterystyk dziesięciu obszarów interwencji przeprowadzona została analiza SWOT, mająca na celu określenie największych zagrożeń środowiska, słabych i mocnych stron istniejącego stanu środowiska oraz wskazanie dążeń w tych obszarach i szans na jego poprawę.

Na tej podstawie, zgodnie z wytycznymi Ministra Klimatu i Środowiska z 2015 roku, zaktualizowanymi w 2020 roku, dotyczącymi opracowywania programów ochrony środowiska, wyznaczono cele wraz z wskaźnikami stanu aktualnego i stanu docelowego. Narzędziem osiągnięcia stanu docelowego jest realizacja wyznaczonych w ramach obszarów zadań, które zostały zgrupowane w harmonogramie zadań. Cele, wskaźniki, kierunki interwencji oraz zadania przedstawia tabela nr 35. Zostały w niej określone również źródła finansowania wyznaczonych zadań, którymi będą zarówno środki własne gminy, jak i dotacje zewnętrzne, środki własne i pozyskane przez inne jednostki realizujące zadania. Do wyznaczonych zadań przypisano orientacyjną kwotę i czas realizacji. Kwoty i czas realizacji w wielu przypadkach zależą od możliwości i wielkości uzyskanych dotacji. Niektóre z zadań będą realizowane w ramach obowiązków pracowników Urzędu Gminy. W tabeli 36 przedstawiono harmonogram zadań własnych wraz z finansowaniem, a w tabeli 37 przedstawiono harmonogram zadań monitorowanych wraz z finansowaniem.

Tabela 35. Cele, wskaźniki, kierunki interwencji oraz zadania przewidziane do realizacji na terenie Gminy Damasławek

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	I. Poprawa jakości powietrza	Liczba substancji z przekroczenia mi w strefie wielkopolskiej (WIOŚ)	2	0	I.1. Rozwój odnawialnych źródeł energii	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budownictwie jednorodzinym na terenie gminy	mieszkańcy	Ograniczone środki finansowe
							Promocja alternatywnych źródeł energii, propagowanie działań zmierzających do wykorzystywania OZE (m.in. słonecznej i geotermalnej)	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe
							Zwiększenie wykorzystania OZE przez jednostki miejskie	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe
						I.2. Zmniejszenie emisji pochodzącej ze spalania paliw podczas ogrzewania budynków i transportu	Prowadzenie Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków – w zakresie budynków komunalnych	Wójt Gminy Damasławek	Problem z pozyskiwaniem danych, braki kadrowe
							Szczegółowa inwentaryzacja źródeł, w których powinna nastąpić wymiana kotłów na paliwo stałe	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe, braki kadrowe
							Termomodernizacja budynków	Wójt Gminy Damasławek /właściciele/ zarządcy nieruchomości	Ograniczone środki finansowe
							Wymiana niespełniających standardów środowiskowych urządzeń grzewczych na bardziej wydajne	Wójt Gminy Damasławek / mieszkańcy	Ograniczone środki finansowe
							Ograniczanie pylenia wtórnego poprzez oczyszczanie dróg i innych powierzchni	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
							Kontrola gospodarstw domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe, braki kadrowe
							Rozbudowa ścieżek pieszo – rowerowych i innej infrastruktury transportu bezemisyjnego	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe
					I.3. Zwiększenie efektywności energetycznej w mieście		Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnego gospodarowania energią	Wójt Gminy Damasławek	Brak zainteresowania ze strony mieszkańców
							Wymiana oświetlenia tradycyjnego na energooszczędne, wymiana urządzeń gospodarstwa domowego na energooszczędne	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe, brak chęci mieszkańców do podjęcia działań
							Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne LED	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe
							Poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe
					I.4. Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony klimatu		Edukowanie i informowanie mieszkańców o szkodliwości i zakazie spalania odpadów w paleniskach domowych oraz na powierzchni gruntu	Wójt Gminy Damasławek	Pandemia, utrudniony dostęp do mieszkańców

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
						i jakości powietrza	Upowszechnienie informacji w zakresie zmian klimatu oraz metod zapobiegania i ograniczania ich skutków	Wójt Gminy Damasławek	Pandemia, utrudniony dostęp do mieszkańców
2.	Zagrożenia hałasem	II. Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców gminy	Poziom hałasu Leq (WIOŚ)	-	Poniżej poziomu dopuszczalnego	II.1. Zmniejszenie emisji hałasu z transportu drogowego	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	Wójt Gminy Damasławek	Nieefektywny system planowania przestrzennego
							Reagowanie na skargi mieszkańców na ponadnormatywny hałas, z uwzględnieniem technicznych i ekonomicznych możliwości właściwych organów	Wójt Gminy Damasławek / Starosta	Ograniczone środki finansowe
							Stosowanie wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz zabudowy przemysłowej pasów zieleni izolacyjnej	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe
							Przebudowa drogi powiatowej nr 1691P na odc. Mirkowice – Gruntowice – w formule zaprojektuj i wybuduj” – długość ok. 2,4 km	ZDP Wągrowiec	Ograniczone środki finansowe
							Rozbudowa ścieżek pieszo - rowerowych	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe
							Remonty i naprawa istniejących odcinków dróg i ulic w gminie dążące do eliminacji nieciągłości i wyrw w warstwie wierzchniej w celu utrzymania wysokiego standardu nawierzchni	Zarządcy dróg	Ograniczone środki finansowe

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
3.	Pola elektromagnetyczne	III. Ochrona środowiska i ludności przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	Natężenie pól elektromagnetycznych	0,61 V/m	<0,5 V/m	III.1. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko	Wprowadzanie do MPZP zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania, m.in. wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych, gdzie jest rejestrowane przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności	Wójt Gminy Damasławek	Nieefektywny system planowania przestrzennego
							Inwentaryzacja źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego	WIOŚ Poznań	Niedokładność
4.	Gospodarowanie wodami	IV. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	Liczba jednolitych części wód w stanie co najmniej dobrym (WIOŚ)	0	5	IV.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie ochrony wód	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem	Wójt Gminy Damasławek	Brak zainteresowania ze strony mieszkańców
							Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ Poznań	Niedokładność pomiarów
							Bieżące utrzymanie cieków i urządzeń wodnych	PGW Wody Polskie, Nadzór Zlewni,	Ograniczone środki finansowe
							Szczegółowe rozpoznanie i kontrolowanie lokalnych zagrożeń jakości wód podziemnych wraz z podejmowaniem odpowiednich działań	Wójt Gminy Damasławek	Dostępność terenowa
						Diagnozowanie stanu jakości wód podziemnych przy zastosowaniu dostępnych metod badawczych, wyników monitoringu	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczenia czasowe i dostępność	

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
							jakości, rezultatów prac badawczych, itp.		danych
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	V. Poprawa systemu gospodarki wodno-ściekowej	Procent ludności korzystającej z kanalizacji (GUS)	65%	68%	V.1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w gminie Damasławek – rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Turza	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe
							Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Damasławku	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe
			Procent ludności korzystającej z wodociągów (GUS)	99,3%	99,5%		Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego ograniczeń związanych z zaopatrzeniem w wodę	Wójt Gminy Damasławek	Nieefektywny system planowania przestrzennego
			Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	66	70		Rejestr zbiorników bezodpływowych (szamb) oraz kontrola umów na opróżnianie szamb i stanu technicznego szamb	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe
			Liczba zbiorników bezodpływowych	386	370		Przyjmowanie zgłoszeń eksploatacji przydomowych oczyszczalni ścieków o przepustowości do 5 m ³ /dobę	Wójt Gminy Damasławek	Zbyt duże obciążenie pracowników
							Ewidencja cofniętych i wydanych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych	Wójt Gminy Damasławek	Zbyt duże obciążenie pracowników
6.	Zasoby Geologiczne	VI. Ochrona zasobów kopalin	Liczba eksploatowanych złóż kopalin	0	0	VI.1. Racjonalna eksploatacja kopalin	Nadzór i kontrola wydanych koncesji	Starostwo, Urząd Marszałkowski, OUG	Niedokładność

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
7.	Gleby	VII. Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni	Powierzchnia terenów wymagających rekultywacji	3,2 ha	0 ha	VII.1. Zapobieganie niekorzystnym zmianom środowiska glebowego	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego konieczności ochrony gleb klasy I-IV i racjonalnego gospodarowania ich zasobami	Wójt Gminy Damasławek	Nieefektywny system planowania przestrzennego
							Prowadzenie rejestru terenów zdegradowanych oraz osuwisk	Wójt Gminy Damasławek	Niedokładność
8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	VIII. Racjonalna gospodarka odpadami	Ilość zebranych odpadów zmieszanych (Analiza stanu gospodarki odpadami Gminy Damasławek)	1 298,14 Mg	1 200,00 Mg	VIII.1. Wzrost ilości zebranych selektywnie odpadów	Stała kontrola oraz likwidacja dzikich wysypisk odpadów	Wójt Gminy Damasławek	Brak środków finansowych
							Roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	Wójt Gminy Damasławek	Brak środków finansowych
							Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu gminy	Wójt Gminy Damasławek	Brak środków finansowych
							Prowadzenie rejestru działalności regulowanej (RDR) w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, dokonywanie wpisu do RDR	Wójt Gminy Damasławek	Zbyt duże obciążenie pracowników
							Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Wójt Gminy Damasławek	Brak zainteresowania mieszkańców
			Ilość wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na terenie gminy	4 931 668 kg	4 000 000 kg	VIII.2. Usuwanie wyrobów azbestowych z terenu gminy	Odbiór i zagospodarowanie odpadów zawierających azbest	Wójt Gminy Damasławek	Brak środków finansowych, niechęć mieszkańców gminy do wymiany pokryć dachowych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
9.	Zasoby przyrody	IX. Ochrona ekosystemów i walorów przyrodniczych gminy	Ilość pomników przyrody	8	8	VIII.1. Rozwój i utrzymanie zieleni urządzonej i obszarów chronionych	Pielęgnacja pomników przyrody	Wójt Gminy Damasławek	Dewastacja mienia publicznego, brak zainteresowania mieszkańców
							Zwiększanie udziału powierzchni zielonych w strukturach gminy	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe, nadzwyczajne zjawiska pogodowe
							Utrzymanie bieżące, rozbudowa, modernizacja i rewitalizacja zarówno istniejących, jak i nowych terenów zieleni urządzonej	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe, nadzwyczajne zjawiska pogodowe
							Pielęgnacja drzewostanów oraz nasadzenia drzew i krzewów	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe, nadzwyczajne zjawiska pogodowe
							Opracowanie i wdrożenie Programu opieki nad zwierzętami	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe
							Kontrola przestrzegania zakazu wypalania łąk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe
							Wdrażanie zaleceń dotyczących ochrony przyrody, zawartych w planach ochrony	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
							obiektów cennych przyrodniczo i obowiązujących aktach prawnych		finansowe
			Lesistość (GUS)	1,7%	2%	VIII.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	Nowe nasadzenia	Nadleśnictwo	Ograniczone środki finansowe
							Utrzymanie infrastruktury leśnej w dobrym stanie (utrzymanie obiektów turystycznych i edukacyjnych)	Nadleśnictwo	Ograniczone środki finansowe
							Ochrona PPOŻ., budowa dróg pożarowych, oraz monitoring występowania szkodników w lasach	Nadleśnictwo	Ograniczone środki finansowe
10.	Zagrożenia poważnymi awariami	X. Ochrona środowiska przed poważnymi awariami	Liczba poważnych awarii na terenie gminy	0	0	IX.1. Zminimalizowanie ryzyka wystąpienia zdarzeń mogących powodować poważną awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska	Lokalny system monitoringu, ostrzegania i reagowania w przypadku wystąpienia niebezpiecznych zjawisk zachodzących w atmosferze lub hydrosferze, wystąpienia poważnych awarii i katastrof	Wójt Gminy Damasławek	Brak zainteresowania ze strony mieszkańców
							Propagowanie standardów prawidłowych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia niebezpiecznego zjawiska zachodzącego w atmosferze lub hydrosferze, katastrofy i poważnej awarii	Wójt Gminy Damasławek	Brak zainteresowania ze strony mieszkańców
							Utrzymywanie w dobrym stanie technicznym i gotowości systemu zapobiegawczo – interwencyjno – ratunkowego na wypadek wystąpienia niebezpiecznego zjawiska zachodzącego w atmosferze lub hydrosferze, katastrofy i poważnej awarii	Wójt Gminy Damasławek	Ograniczone środki finansowe
							Utrzymanie jednostki OSP oraz wsparcie w zakresie wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania	Wójt Gminy Damasławek	Brak chętnych do działaniach w ramach OSP

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
							i przeciwdziałania poważnym awariom oraz zagrożeniom środowiska i zdrowia człowieka wynikającym z nadzwyczajnych zdarzeń		
11.	Działania systemowe	XI. Działania edukacyjne i zarządzanie ochroną środowiska	Liczba akcji edukacyjnych	5	6	XI.1. Wdrożenie kompleksowego systemu zarządzania środowiskiem	Opracowanie zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Damastawek	Wójt Gminy Damastawek	Ograniczone środki finansowe
							Informowanie o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony	Wójt Gminy Damastawek	Ograniczone środki finansowe
							Reagowanie na skargi mieszkańców, z uwzględnieniem technicznych i ekonomicznych możliwości właściwych organów	Wójt Gminy Damastawek	Ograniczone środki finansowe
							Organizacja kampanii informacyjno-edukacyjnych oraz lokalnych akcji służących ochronie środowiska	Wójt Gminy Damastawek	Ograniczone środki finansowe
							Informowanie o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony	Wójt Gminy Damastawek	Ograniczone środki finansowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji

Tabela 36. Zadania własne Gminy Damastawek na lata 2022 – 2025 z perspektywą do roku 2029

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji [zł]					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2026 - 2029	
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Promocja alternatywnych źródeł energii, propagowanie działań zmierzających do wykorzystywania OZE (m.in. słonecznej)	Wójt Gminy Damastawek	W ramach działalności statutowej					Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji [zł]					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2026 - 2029	
		i geotermalnej)							
2.		Zwiększenie wykorzystania OZE przez jednostki miejskie	Wójt Gminy Damasławek			b. d.			Środki własne, środki zewnętrzne
3.		Prowadzenie Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków	Wójt Gminy Damasławek			W ramach działalności statutowej			Środki własne
4.		Szczegółowa inwentaryzacja źródeł, w których powinna nastąpić wymiana kotłów na paliwo stałe	Wójt Gminy Damasławek			W ramach działalności statutowej			Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW
5.		Termomodernizacja budynków	Wójt Gminy Damasławek / Właściciele/ Zarządcy nieruchomości			Działalność ciągła			Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW
6.		Wymiana niespełniających standardów środowiskowych urządzeń grzewczych na bardziej wydajne	Wójt Gminy Damasławek			Działalność ciągła			Środki własne,
7.		Ograniczenie pylenia wtórnego poprzez oczyszczanie dróg i innych powierzchni	Wójt Gminy Damasławek			W ramach działalności statutowej, koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania			Środki własne
8.		Kontrola gospodarstw	Wójt Gminy Damasławek			W ramach działalności statutowej			Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji [zł]					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2026 - 2029	
		domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych							
9.		Rozbudowa ścieżek pieszo – rowerowych i innej infrastruktury transportu bezemisyjnego	Wójt Gminy Damasławek			b.d.			Środki własne, środki zewnętrzne
10.		Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnego gospodarowania energią	Wójt Gminy Damasławek			W ramach działalności statutowej			Środki własne
11.		Wymiana oświetlenia tradycyjnego na energooszczędne, wymiana urządzeń gospodarstwa domowego na energooszczędne	Wójt Gminy Damasławek			W ramach działalności statutowej			Środki własne
12.		Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne LED	Wójt Gminy Damasławek			W ramach działalności statutowej			Środki własne
13.		Poprawa efektywności energetycznej	Wójt Gminy Damasławek			W ramach działalności statutowej			Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji [zł]					Źródło finansowania	
				2022	2023	2024	2025	2026 - 2029		
		obiektów użyteczności publicznej								
14.		Edukowanie i informowanie mieszkańców o szkodliwości i zakazie spalania odpadów w paleniskach domowych oraz na powierzchni gruntu	Wójt Gminy Damasławek						W ramach działalności statutowej	Środki własne
15.		Upowszechnienie informacji w zakresie zmian klimatu oraz metod zapobiegania i ograniczania ich skutków	Wójt Gminy Damasławek						W ramach działalności statutowej	Środki własne
16.	Zagrożenie hałasem	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	Wójt Gminy Damasławek						W ramach działalności statutowej	Środki własne
17.		Reagowanie na skargi mieszkańców na ponadnormatywny hałas,	Wójt Gminy Damasławek, Starosta						W ramach działalności statutowej	Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji [zł]					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2026 - 2029	
		z uwzględnieniem technicznych i ekonomicznych możliwości właściwych organów							
18.		Stosowanie wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz zabudowy przemysłowej pasów zieleni izolacyjnej	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
19.		Rozwój ścieżek rowerowych	Wójt Gminy Damasławek	koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania					Środki własne
20.	Pola elektromagnetyczne	Wprowadzenie do mpzp zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania, m.in., wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych, gdzie jest rejestrowane przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, dla terenów	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji [zł]					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2026 - 2029	
		przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności							
21.	Gospodarowanie wodami	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniami	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
22.		Szczegółowe rozpoznanie i kontrolowanie lokalnych zagrożeń jakości wód podziemnych wraz z podejmowaniem odpowiednich działań	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
23.		Diagnozowanie stanu jakości wód podziemnych przy zastosowaniu dostępnych metod badawczych, wyników monitoringu jakości, rezultatów prac badawczych, itp.	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji [zł]					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2026 - 2029	
24.	Gospodarka wodno - ściekowa	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w gminie Damasławek – rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Turza	Wójt Gminy Damasławek	44 211,0	-	-	-	-	PROW, UE, Polski Ład
25.		Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Damasławku	Wójt Gminy Damasławek	8 000 000,0			-	-	Polski Ład
26.		Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego ograniczeń związanych z zaopatrzeniem w wodę	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
27.		Rejestr zbiorników bezodpływowych (szamb) oraz kontrola umów na opróżnianie szamb i stanu technicznego szamb	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
28.		Przyjmowanie zgłoszeń eksploatacji przydomowych oczyszczalni ścieków o przepustowości do 5 m ³ /dobę	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
29.		Ewidencja cofniętych i wydanych zezwoleń	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji [zł]					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2026 - 2029	
		na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych							
30.	Gleby	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego konieczności ochrony gleb klasy I-IV i racjonalnego gospodarowania ich zasobami	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
31.		Prowadzenie rejestru terenów zdegradowanych	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
32.	Gospodarka odpadami	Stała kontrola oraz likwidacja dzikich wysypisk odpadów	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
33.		Roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji [zł]					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2026 - 2029	
34.		Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu gminy	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
35.		Prowadzenie rejestru działalności regulowanej (RDR) w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, dokonywanie wpisu do RDR	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
36.		Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej, koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania					Środki własne
37.		Odbiór i zagospodarowanie odpadów zawierających azbest	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej, koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania					Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji [zł]					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2026 - 2029	
38.	Zasoby przyrody	Pielęgnacja pomników przyrody	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej, koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania					Środki własne
39.		Utrzymanie bieżące, rozbudowa, modernizacja i rewitalizacja zarówno istniejących, jak i nowych terenów zieleni urządzonej	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej, koszty w zależności od potrzeb i możliwości finansowania					Środki własne
40.		Pielęgnacja drzewostanów oraz nasadzenia drzew i krzewów	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
41.		Opracowanie i wdrożenie Programu opieki nad zwierzętami	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
42.		Kontrola przestrzegania zakazu wypalania łąk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
43.		Wdrażanie zaleceń dotyczących ochrony przyrody, zawartych w planach ochrony obiektów cennych przyrodniczo o obowiązujących aktach prawnych	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji [zł]					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2026 - 2029	
44.	Poważne awarie	Lokalny system monitoringu, ostrzegania i reagowania w przypadku wystąpienia niebezpiecznych zjawisk zachodzących w atmosferze lub hydrosferze, wystąpienia poważnych awarii i katastrof	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
45.		Propagowanie standardów prawidłowych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia niebezpiecznego zjawiska zachodzącego w atmosferze lub hydrosferze, katastrofy i poważnej awarii	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
46.		Utrzymywanie w dobrym stanie technicznym i gotowości systemu zapobiegawczo – interwencyjno –	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji [zł]					Źródło finansowania	
				2022	2023	2024	2025	2026 - 2029		
		ratunkowego na wypadek wystąpienia niebezpiecznego zjawiska zachodzącego w atmosferze lub hydrosferze, katastrofy i poważnej awarii								
47.		Utrzymanie jednostki OSP oraz wsparcie w zakresie wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom oraz zagrożeniom środowiska i zdrowia człowieka wynikającym z nadzwyczajnych zagrożeń	Wójt Gminy Damasławek						W ramach działalności statutowej	Środki własne
48.	Działania systemowe	Opracowanie zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy	Wójt Gminy Damasławek						W ramach działalności statutowej	Środki własne
49.		Informowanie o stanie środowiska i działaniach na rzecz	Wójt Gminy Damasławek						W ramach działalności statutowej	Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji [zł]					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2026 - 2029	
		jego ochrony							
50.		Reagowanie na skargi mieszkańców z uwzględnieniem technicznych i ekonomicznych możliwości właściwych organów	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
51.		Organizacja kampanii informacyjno – edukacyjnych oraz lokalnych akcji służących ochronie środowiska	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne
52.		Informowanie o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony	Wójt Gminy Damasławek	W ramach działalności statutowej					Środki własne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankietyzacja jednostek

Tabela 37. Zadania monitorowane, realizowane na terenie Gmina Damasławek na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2025-2029	
1.	Ochrona powietrza	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budownictwie jednorodzinym na terenie gminy	mieszkańcy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, NFOŚiGW
2.		Termomodernizacja budynków	Wójt Gminy Damasławek /właściciele/ zarządcy nieruchomości	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2025-2029	
3.	Zagrożenie hałasem	Remonty i naprawa istniejących odcinków dróg i ulic w gminie dążące do eliminacji nieciągłości i wyrw w warstwie wierzchniej w celu utrzymania wysokiego standardu nawierzchni	Wójt Gminy Damasławek, zarządcy dróg	W ramach działalności statutowej, koszty w zależności pod potrzeb i możliwości					Środki własne
4.		Reagowanie na skargi mieszkańców na ponadnormatywny hałas, z uwzględnieniem technicznych i ekonomicznych możliwości właściwych organów	Wójt Gminy Damasławek, Starosta	W ramach działalności statutowej					Środki własne
5.		Przebudowa drogi powiatowej nr 1691P na odc. Mirkowice – Gruntowice – w formule zaprojektuj i wybuduj” – długość ok. 2,4 km	ZDP Wągrowiec						
6.	Pola elektromagnetyczne	Inwentaryzacja źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego	WIOŚ Poznań	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne,
7.	Gospodarowa nie wodami	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ Poznań	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne,
8.		Bieżące utrzymanie cieków	PGW Wody Polskie Nadzór	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne,

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji					Źródło finansowania
				2022	2023	2024	2025	2025-2029	
		i urzędzeń wodnych	Zlewni						
9.	Zasoby geologiczne	Nadzór i kontrola wydanych koncesji	Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski, OUG	W ramach obowiązków statutowych					Środki własne
10.	Zasoby przyrody	Nowe nasadzenia	Nadleśnictwo	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne,
11.		Utrzymanie infrastruktury leśnej w dobrym stanie (utrzymanie obiektów turystycznych i edukacyjnych)	Nadleśnictwo	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne,
12.		Ochrona PPOŻ., budowa dróg pożarowych, oraz monitoring występowania szkodników w lasach	Nadleśnictwo	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne,

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankietyzacja jednostek

7. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

7.1. Zarządzanie programem

Obowiązek sporządzania Programu Ochrony Środowiska przez Wójta Gminy Damasławek wynika z zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2021 r. poz. 1973 ze zm.). Dostosowanie polityki ochrony środowiska realizowanej na poziomie gminy do zmieniających się uwarunkowań społecznych i gospodarczych spowodowało konieczność opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Damasławek na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029”.

Dokument sporządzano w kilku etapach. W pierwszym etapie pracy zgromadzono materiały źródłowe oraz dane dotyczące aktualnego stanu środowiska gminy. Pozyskano je głównie z materiałów przekazanych przez Urząd Gminy Damasławek oraz opracowań statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego, a także z raportów instytucji zajmujących się problematyką ochrony środowiska, m.in.: Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, danymi z portalu geoportal.gov.pl oraz geoserwis.gov.pl. Podczas opracowywania dokumentu korzystano również z dokumentów strategicznych opracowywanych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Projekt Programu po akceptacji przez Gminę Damasławek i uzyskaniu niezbędnych opinii dotyczących konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zostanie skierowany do zaopiniowania przez Radę Gminy Damasławek. Końcowym etapem zamykającym prace nad Programem jest przyjęcie go przez Radę Gminy Damasławek w formie uchwały.

Podczas wdrażania programu ochrony środowiska ważna jest kontrola przebiegu realizacji przyjętych w nim zadań oraz osiągnięcia postawionych celów. Opracowano w tym celu system monitoringu, który będzie wykonywany w dwóch zakresach: jako monitoring środowiskowy oraz monitoring programowy. Narzędziem umożliwiającym ilościową i jakościową ocenę realizacji Programu Ochrony Środowiska są wskaźniki monitorowania. W niniejszym Programie Ochrony Środowiska w rozdziale 6. wyznaczono wskaźniki, które będą wykorzystywane do oceny stopnia realizacji celów ochrony środowiska. Po zakończeniu tego okresu gmina Czerwonak podsumuje stopień realizacji POŚ oraz jego łączny efekt ekologiczny, wyrażony wartością wskaźników ekologicznych.

Monitoring środowiskowy prowadzony będzie w głównej mierze w ramach Strategicznego Programu PMŚ na lata 2020 - 2025 opracowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. Na podstawie wyników tego monitoringu WIOŚ publikuje co roku „Raport o stanie środowiska” oraz roczną ocenę jakości powietrza. Dane z tych dokumentów pozwolą określić zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Monitoring programowy opierać się będzie na monitorowaniu realizacji poszczególnych zadań i poziomie osiągnięcia wyznaczonych celów. Zgodnie z artykułem art. 18 ustawy Prawo Ochrony Środowiska po dwóch latach obowiązywania programu zostanie sporządzony raport stanu realizacji programu, który następnie zostanie przedstawiony Radzie Gminy Damasławek. W przypadku niewykonania zaplanowanych zadań zostanie dokonana analiza sytuacji umożliwiająca poznanie przyczyny takiej sytuacji i dokonanie ewaluacji celów i zadań. Kolejny raport zostanie wykonany na koniec obowiązywania dokumentu. Po okresie obowiązywania programu wymagane jest opracowanie kolejnej aktualizacji.

7.2. Monitoring POŚ

Wójt Gminy Damasławek jest zobowiązany do sporządzania co dwa lata raportów z wykonania programów ochrony środowiska, które przedstawia radzie gminy. Następnie raporty są przekazywane Starostwu Wągrowieckiemu.

W raporcie zostanie dokonana ewaluacja realizowanych zadań i poziomu osiągnięcia przyjętych wskaźników. Raporty te stanowią syntetyczne zestawienie zadań, które w analizowanym dwuleciu powinny być zrealizowane oraz przedstawienie, które z nich zostały zrealizowane, jakie były koszty. W proces ewaluacji tym samym zostaną włączeni wszyscy interesariusze, w tym służby i inspekcje działające na terenie miasta i odpowiedzialne za realizację zadań zaplanowanych w Programie Ochrony Środowiska.

W tabeli poniżej przedstawiono harmonogram monitoringu realizacji programu.

Tabela 38. Harmonogram monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Damasławek na lata 2022 – 2025 z perspektywą do roku 2029

Podejmowane działania	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Monitoring stanu środowiska	+	+	+	+		+	+	+
Monitoring programowy – raport z realizacji programu			+		+		+	
Aktualizacja programu					+			

Źródło: Opracowanie własne

7.3. Źródła finansowania programu

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

7.3.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją finansującą inwestycje z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w obszarach ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1 lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

- Ochrona powietrza,
- Ochrona wód i gospodarka wodna,
- Ochrona powierzchni ziemi,
- Ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo,
- Geologia i górnictwo,
- Edukacja ekologiczna,
- Państwowy Monitoring Środowiska,
- Programy międzydziedzinowe,
- Nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- Ekspertyzy i prace badawcze.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy, ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Misją Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu jest finansowe wspieranie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości, w oparciu o konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju przy zachowaniu bezpieczeństwa ekologicznego kraju i realizacji programów ekologicznych państwa i województwa w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego. W ramach funkcjonowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu dofinansowywane są zadania inwestycyjne z zakresu m.in.

- gospodarki wodno-ściekowej i ochrony wód,
- gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi,
- ochrony powietrza (w tym odnawialne źródła energii) i termomodernizacji,
- ochrony przed hałasem;

oraz zadania nieinwestycyjne takiej jak:

- edukacja ekologiczna,
- przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody (np. ochrona gatunkowa roślin i zwierząt, sporządzenie planów ochrony dla obszarów objętych ochroną, nasadzenia drzew i krzewów, zabiegi pielęgnacyjne pomników przyrody),
- państwowy monitoring środowiska,
- wojewódzkie programy i plany związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

Szczegółowy zakres działalności WFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: <https://www.wfosgw.poznan.pl/> oraz w siedzibie Funduszu w Poznaniu.

7.3.2. Fundusze UE

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko

Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) stanowi kontynuację dwóch wcześniejszych programów Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz 2014-2020.

Głównym celem Programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez:

- obniżenie emisyjności gospodarki, transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym,

- budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne,
- dokończenie realizacji odcinków sieci bazowej TEN-T do roku 2030,
- poprawę bezpieczeństwa transportu i zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia,
- wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.

Program ma być realizowany w celu zwiększenia efektywności energetycznej mieszkalnictwa, budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw oraz zwiększyć udział zielonej energii z odnawialnych źródeł energii w końcowym zużyciu energii.

Inwestycje w infrastrukturę energetyczną mają przynieść poprawę jakości i bezpieczeństwa funkcjonowania sieci elektroenergetycznych oraz rozwój inteligentnych sieci gazowych i wzrost ich znaczenia w nowoczesnym, zielonym systemie energetycznym. Inwestycje w sektorze środowiska mają przyczynić się do większej odporności na zmiany klimatu (w tym na susze i powodzie) oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego (wzrost zdolności retencyjnych oraz poprawę systemów monitorowania i zarządzania kryzysowego).

W Programie będziemy dążyć do poprawy gospodarowania wodą pitną oraz ściekami komunalnymi, a także odpadami komunalnymi.

Realizacja Programu ma wzmocnić ochronę bioróżnorodności i naturalnych ekosystemów; rozwijać systemy monitorowania zasobów przyrodniczych, aby ułatwić ich ochronę.

Dążąc do zmniejszenia emisji w transporcie, program ma rozwijać transport szynowy, w tym w miastach, zwiększać dostępność komunikacji zbiorowej, a także alternatywne wobec dróg łańcuchy logistyczne (porty morskie, drogi wodne śródlądowe, przewozy intermodalne).

W celu poprawy spójności komunikacyjnej i ograniczenia wykluczenia komunikacyjnego program ma koncentrować się na budowie nowych i modernizacji istniejących linii kolejowych oraz dróg krajowych, w tym obwodnic miast.

Program ma służyć podejmowaniu decyzji w zakresie inwestycji dotyczących kluczowych obszarów systemu ochrony zdrowia, które przyczynią się do wzrostu dostępności pacjentów do wysokiej jakości usług zdrowotnych oraz zwiększej ich skuteczności.

W sektorze kultury planujemy działania mające na celu ochronę zabytków o światowym i krajowym znaczeniu zarówno ruchomych i nieruchomych. Jednocześnie będziemy rozwijać instytucję kultury oraz wspierać ich adaptację do nowych funkcji kulturalnych i społecznych.

Oferta Programu skierowana będzie do m.in.:

- przedsiębiorstw,
- jednostek samorządu terytorialnego,
- podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego,
- właścicieli budynków mieszkalnych,
- państwowych jednostek budżetowych i administracji publicznej,
- dostawców usług energetycznych,
- zarządców dróg krajowych i linii kolejowych,
- służb ratowniczych (ratownictwo techniczne) i odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu,
- Państwowej Straży Pożarnej,
- podmiotów zarządzających portami lotniczymi oraz portami morskimi,
- organizacji pozarządowych,
- instytucji ochrony zdrowia, instytucji kultury,
- kościoły i związki wyznaniowe.

Formy wsparcia

- dotacje,
- instrumenty finansowe,

- instrumenty łączące finansowanie zwrotne i dotacyjne.

Budżet - ponad 25 mld euro

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2021-2027

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027 został opracowany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005* oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „*Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

Celem głównym Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2021– 2027, a mianowicie:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich

Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021 – 2027

Program „Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027” służy realizacji wizji i celów rozwojowych regionu i stanowi jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. Realizacja Programu wesprze procesy rozwojowe województwa w stawianiu się nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji i zapewniającym możliwości rozwoju mieszkańcom oraz oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku. Cele programu wpisują się w wizję rozwoju Unii Europejskiej zawartą w komunikacie oraz regulacjach dotyczących Europejskiego Zielonego Ładu w zakresie przekształcenia UE w sprawiedliwe i dobrze prosperujące społeczeństwo, żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto. Program stanowi także instrument realizacji Umowy Partnerstwa 2021- 2027 – dokumentu określającego strategię interwencji funduszy europejskich w ramach unijnej polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce i wykazuje z nią pełną zgodność.

W ramach programu wydzielono:

- Fundusze europejskie dla wielkopolskiej gospodarki,
- Fundusze europejskie dla zielonej wielkopolski,
- Fundusze europejskie dla zrównoważonej mobilności miejskiej w Wielkopolsce,
- Lepiej połączona Wielkopolska w UE,
- Fundusze europejskie dla nowej lub zmodernizowanej infrastruktury społecznej,
- Europa bliżej wielkopolskich obywateli,
- Fundusze europejskie na wielkopolskie inicjatywy lokalne,
- Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (EFRR),
- Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (EFS+),

- Sprawiedliwa transformacja Wielkopolski Wschodniej,
- Pomoc techniczna.

8. SPIS RYCIN

Rycina 1. Położenia Gminy Damasławek na tle powiatu wągrowieckiego	12
Rycina 2. Położenie gminy na tle regionów fizycznogeograficznych (Kondracki)	13
Rycina 3. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie gminy Damasławek	28
Rycina 4. Jednolite Części Wód Podziemnych na terenie gminy Damasławek	30

9. SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności na terenie Gminy Damasławek.....	14
Tabela 2. Grupy wieku ekonomicznego oraz struktura bezrobocia w latach 2016-2020	14
Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Damasławek w latach 2016-2021.....	14
Tabela 4. Podmioty gospodarcze według rodzajów działalności na terenie gminy Damasławek w 2021 roku	15
Tabela 5. Podmioty gospodarcze według sektora własnościowego w 2021 roku	15
Tabela 6. Klasyfikacja strefy wielkopolskiej z uwzględnieniem kryteriów ochrony roślin za rok 2020	17
Tabela 7. Klasyfikacja strefy wielkopolskiej z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia za rok 2020	18
Tabela 8. Analiza SWOT – Ochrona klimatu i jakości powietrza	21
Tabela 9. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku.....	22
Tabela 10. Drogi powiatowe na terenie gminy Damasławek	23
Tabela 11. Drogi gminne na terenie gminy Damasławek	23
Tabela 12. Analiza SWOT – Zagrożenie hałasem	25
Tabela 13. Analiza SWOT - pola elektromagnetyczne	26
Tabela 14. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Damasławek.....	27
Tabela 15. Ocena stanu/potencjału jednolitych części wód powierzchniowych	29
Tabela 16. Ilościowa i jakościowa ocena stanu jednolitych części wód podziemnych na terenie gminy Damasławek w roku 2019	29
Tabela 17. Ocena jakości wód podziemnych JCWPd nr 42 w roku 2019	31
Tabela 18. Analiza SWOT - Gospodarowanie wodami	31
Tabela 19. Sieć wodociągowa rozdzielcza na terenie gminy Damasławek w latach 2017-2021.....	33
Tabela 20. Liczba przyłączy wodociągowych na terenie gminy Damasławek w latach 2017-2021	33
Tabela 21. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Damasławek w roku 2020	33
Tabela 22. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Damasławek w latach 2017-2021.....	33
Tabela 23. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Damasławek w roku 2020	33
Tabela 24. Przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe na terenie gminy Damasławek w roku 2021	34
Tabela 25. Analiza SWOT - Gospodarka wodno-ściekowa	34
Tabela 26. Analiza SWOT - Zasoby geologiczne	35
Tabela 27. Analiza SWOT – Gleby	36
Tabela 28. Ilość zebranych odpadów komunalnych na terenie gminy Damasławek w latach 2019-2020.....	38
Tabela 29. Zinwentaryzowane i unieszkodliwione wyroby zawierające azbest na terenie gminy Damasławek ...	38
Tabela 30. Analiza SWOT - Gospodarka odpadami.....	38
Tabela 31. Pomniki przyrody na terenie gminy Damasławek	39
Tabela 32. Zieleń urządzone na terenie gminy Damasławek w roku 2020	40
Tabela 33. Analiza SWOT – Zasoby przyrodnicze.....	41
Tabela 34. Analiza SWOT – Zagrożenie poważnymi awariami	42
Tabela 35. Cele, wskaźniki, kierunki interwencji oraz zadania przewidziane do realizacji na terenie Gminy Damasławek	46
Tabela 36. Zadania własne Gminy Damasławek na lata 2022 – 2025 z perspektywą do roku 2029	54
Tabela 37. Zadania monitorowane, realizowane na terenie Gmina Damasławek na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029	66

Tabela 38. Harmonogram monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Damasławek na lata 2022 – 2025 z perspektywą do roku 2029	70
---	----